

Hipoturistika v Libereckém kraji

Bakalářská práce

Studijní program:

B7401 Tělesná výchova a sport

Studijní obor:

Rekreologie

Autor práce:

Tereza Ziková

Vedoucí práce:

Mgr. Petra Čaplová, Ph.D.

Katedra tělesné výchovy a sportu

Zadání bakalářské práce

Hipoturistika v Libereckém kraji

Jméno a příjmení: **Tereza Ziková**
Osobní číslo: P19000439
Studijní program: B7401 Tělesná výchova a sport
Studijní obor: Rekreatologie
Zadávací katedra: Katedra tělesné výchovy a sportu
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

- Charakteristika jezdeckví.
- Charakteristika hipoturistiky.
- Hipostezky a ustájení koní v Libereckém kraji.
- Analýza jezdeckých klubů v Libereckém kraji.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

ANDRLOVÁ, M., 2007. *Na koni křížem krážem po Česku*. Praha: Fragment. ISBN 80-253-0569-4.
EDWARDS, E., 1992. *Velká kniha o koních*. Bratislava: Gemini. ISBN 80-85265-36-2.
HENDERSONOVÁ, C., 1999. *Péče o koně*. Praha: Cesty. ISBN 80-7181-318-4.

Vedoucí práce:

Mgr. Petra Čaplová, Ph.D.
Katedra tělesné výchovy a sportu

Datum zadání práce:

30. června 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

30. června 2022

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PaedDr. Aleš Suchomel, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 7. července 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

3. května 2022

Tereza Ziková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří mi umožnili snadnější vypracování této bakalářské práce. Především a upřímně děkuji vedoucí práce Mgr. Petře Čaplové, Ph.D. za obrovskou trpělivost a cenné rady, bez nichž by nebylo možné práci vypracovat až do konce. Dále děkuji kontaktovaným osobám z jezdeckých klubů, koňských rančů a farem, které jsou porovnané v druhé části práce, za poskytnuté informace potřebné k jejímu dokončení.

Anotace

Hlavním cílem bakalářské práce je porovnat nabídku služeb a cen za služby ve vybraných jezdeckých klubech, koňských farmách a rančích v Libereckém kraji. Dílčím cílem této práce je charakteristika jezdecké turistiky, zvýšení povědomí o této problematice a dále navrhnout trasu hipostezky v Libereckém kraji.

V první části této práce jsou blíže charakterizovány základní pojmy týkající se jezdeckví a jezdecké turistiky, dále obsahuje informace o historii jezdecké turistiky, o formách jezdeckví, pravidlech značení stezek jezdecké turistiky, kritériích a pravidlech pohybu na hipoturistické stezce, bezpečnosti na stezkách, a nebo také o vhodné výstroji pro jezdce a koně. Druhá část je zaměřena na nabízené služby a ceny jezdeckých klubů, koňských farem a rančů v Libereckém kraji, které jsou následně navzájem porovnány. Dále je v této části práce navržena a popsána hipostezka pro LK.

Klíčová slova: jezdeckví, jezdecká turistika, hipostezky, jezdecké kluby,

Title of the Thesis in English

Annotation

The main goal of the work is to compare riding clubs, horse's farms and ranches in the Liberec region, compare their offer of services and prices for the services. Its goal is to characterize horse riding tourism, raise awareness of this issue and propose a riding track in the region.

The first part of this work describes more details of the basic concepts related to horse riding and hippotourism, also includes information about the history of hippotourism, forms of hippotourism, rules of marking riding trails, criteria and rules of movement on the riding trails, safety on trails and also appropriate equipment for riders and horses. The second part of the work focuses on the services offered and the prices of riding clubs, horse farms and ranches in the Liberec region, which are compared with each other. Furthermore it contains a riding trail proposal and description for the Liberec region.

Keywords

horse riding, hippotourism, riding trails, riding's clubs,

Obsah

Seznam zkratk	12
Seznam tabulek	13
Seznam obrázků	14
Úvod	15
1 Cíle práce	16
2 Jezdectví	17
2.1 Historie jezdeckví ve světě	17
2.2 Historie jezdeckví v České republice	18
2.3 Jezdecké styly	19
2.3.1 Westernový styl	19
2.3.2 Anglický styl	20
2.4 Jezdecké disciplíny	20
2.4.1 Parkurové skákání	20
2.4.2 Drezura	21
2.4.3 Cross - country	22
2.4.4 Vytrvalostní ježdění	22
2.4.5 Polo	23
2.4.6 Western pleasure	23
2.4.7 Třída trail	23
2.4.8 Reining	23
2.4.9 Jízda okolo sudů a slalom mezi tyčemi	24
3 Jezdecká turistika	25

3.1 Formy jezdecké turistiky	25
3.1.1 Vycházky na koni	25
3.1.2 Výlety a túry	25
3.1.3 Putování na koni	26
3.2 Vývoj hipoturistiky a značení hipostezev v České republice	26
3.3 Jezdecké stezky v ČR	29
3.3.1 Jihočeský kraj	29
3.3.2 Plzeňský kraj	30
3.3.3 Karlovarský kraj	31
3.3.4 Královéhradecký kraj	32
3.3.5 Pardubický kraj	32
3.3.6 Jihomoravský kraj	32
3.3.7 Olomoucký kraj	33
3.3.8 Zlínský kraj	33
3.3.9 Moravskoslezský kraj	33
3.3.10 Vysočina	34
3.3.11 Ústecký kraj	34
3.3.12 Středočeský kraj	34
3.3.13 Liberecký kraj	35
3.4 Značení hipostezev a trasy v zahraničí	37
3.5 Pohyb na hipostezkách	39
3.5.1 Pravidla pohybu na hipostezkách	39
3.5.2 Bezpečnost na jezdeckých stezkách	40

3.5.3 Základní oblečení a vybavení jezdce na jízdu na koni	40
3.5.4 Základní výstroj pro koně pro hipoturistiku	42
4 Komparace služeb a jejich cen vybraných jezdeckých klubů, rančů a farem v LK	44
4.1 Koňská Farma Vysoká	46
4.1.1 Služby	46
4.2 Jezdecký klub Liberec	48
4.2.1 Služby	48
4.3 Malevil	49
4.3.1 Služby	49
4.4 Prašný dvůr	50
4.4.1 Služby	51
4.5 Ranch Pilgrim	51
4.5.1 Služby	51
4.6 Jízdárna Dřevona - koně v Jizerkách	52
4.6.1 Služby	52
4.7 Kocourkov - Ranč pod břízami	53
4.7.1 Služby	53
4.8 TJ JO Nisa	54
4.8.1 Služby	54
4.9 JK Hnanice	55
4.9.1 Služby	55
4.10 Pony Ranch	55
4.10.1 Služby	56

4.11 Ranč v Údolí	57
4.11.1 Služby	57
4.12 Farma Mukařov	58
4.12.1 Služby	58
4.13 Ostatní kluby, ranče a farmy	58
5 Návrh hipoturistické stezky	59
Závěr	61
6 Seznam použité literatury	63

Seznam zkratek

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
etc.	Et cetera
ha	hektar
JK	jezdecký klub
JO	jezdecký oddíl
kg	kilogram
km	kilometr
LK	Liberecký kraj
m	metr
např.	například
n.l.	našeho letopočtu
př. n. l.	před naším letopočtem
tj.	také jinak
tzn.	to znamená
USA	United States of America

Seznam tabulek

Tabulka 1: Komparace nabízených služeb, Zdroj: (Vlastní)	44
Tabulka 2: Porovnání cen za základní služby, Zdroj: (Vlastní)	45

Seznam obrázků

Obrázek 1: Westernové sedlo, Zdroj: (Hermsen, c1997)	19
Obrázek 2: Drezurní sedlo, Zdroj: (Edwards, 1992)	20
Obrázek 3: Jezdecká stezka - průběžná, Zdroj: (jezdecka-turistika.sothis.cz)	28
Obrázek 4 Směrovka na trase v kraji Vysočina, Zdroj. (vysocinatourism.cz)	28
Obrázek 5: Stezka - Po stopách koní pánů Rožmberka, Zdroj: (Andrlová, 2008)	30
Obrázek 6: Stezka - Cestou slovanských bohů, Zdroj: (Andrlová, 2008)	31
Obrázek 7: Stezka - Na pomezí tří krajů, Zdroj: (Andrlová, 2008)	36
Obrázek 8: Rakouské značení jezdeckých stezek, Zdroj (Andrlová, 2008)	37
Obrázek 9: Návrh hipoturistické stezky, Zdroj: (Vlastní)	59
Obrázek 10: Výhled z rozhledny Proseč, Zdroj: (Vlastní)	60

Úvod

Většina lidí si dokáže pod pojmem peší turistika či cykloturistika představit, o co se jedná, ale pojmem hipoturistika si málokdo spojí s turistikou jezdeckou, tedy s jízdou na koni.

Jízda na koni nabízí zajímavý způsob rekreační pohybové aktivity, ve které dochází k propojení mezi jezdcem a koněm. Pro některé je to především způsob relaxace, a tak není divu, že je jezdecká turistika poslední roky stále více oblíbená forma sportovního vyžití. Příčinou může být i to, že dnešní populace tráví spoustu času ve městech, v práci či ve škole, a díky tomu nemají lidé tolik možností přijít do kontaktu s přírodou. Hipoturistika nabízí člověku možnost dostat se do přírody, zasportovat si a trávit čas se zvířaty, nemluvě o pozitivním vlivu na psychiku člověka, kterou jezdecká turistika dokáže lidem poskytnout.

Toto téma jsem si vybrala z důvodu zájmu o jezdeckví, blízkému vztahu k tomuto druhu sportu a pro získání informací o hipoturistice. Dále také pro rozšíření obzoru o jezdeckých klubech, koňských farmách a rančích v Libereckém kraji. Mé předešlé zkušenosti s jezdeckvím a získané kontakty lidí, kteří se jezdeckvím věnují, mi napomohly v tvorbě mé práce. Dalším důvodem výběru tohoto tématu byl fakt, že je v současné době stále málo dostupných informací a zdrojů o hipoturistice.

1 Cíle práce

Hlavním cílem této práce je vytvořit ucelený přehled o nabídkách hipoturistiky a jezdeckví v Libereckém kraji. Zjistit informace a popsat vybrané jezdecké kluby, koňské farmy a ranče, porovnat jejich služby a ceny za jednotlivé služby. Dalším cílem je navrhnout stezku v Libereckém kraji určenou pro hipoturistiku.

Dílčí cíle práce

- rešerše literatury s pojmy, které se věnují problematice hipoturistiky a jezdeckví
- informace o hipostezkách a stezkách v jednotlivých krajích
- vytvoření přehledu vybraných jezdeckých klubů, koňských rančů a farem
- zpracování informací o nabízených službách a cen
- návrh hipostezky v LK

2 Jezdectví

Podle Novákové (2011) je jezdeckví neboli jízda na koni činnost, sport, ale také dopravní způsob, který se uskutečňuje především v sedle na koňském hřbetu. Je dnes stále oblíbenější pohybovou aktivitou, nejen proto, že tuto aktivitu může provádět skoro každý, ale i z dalších mnoha důvodů. Pro některé jezdce je jízda na koni duševní relaxací, pro některé naopak zábava či skvělé využití svého volného času aktivní formou a to především na čerstvém vzduchu. S jezdeckvím může člověk začít již v útlém věku a stejně tak až v dospělosti. Jízdou na koni si lidé většinou vytváří vztah ke koním a berou je jako svého společníka či kamaráda, nýbrž jen jako dopravní prostředek.

Jízda na koni jako taková má pozitivní účinky na duševní zdraví člověka, zlepšuje kloubní pohyblivost a postoj člověka. Jízdou na koni lidé též rehabilitují své tělo, a tak postupně odstraňují svalové dysbalance. Na tuto aktivitu jsou vysoké nároky zejména na koncentraci. I díky tomu jezdec zapomíná na své strasti, protože se soustředí na jízdu v sedle, pohyb koně a veškeré dění, které se odehrává kolem, včetně přírody, kterou společně s koněm jezdec projíždí (Nováková, 2011).

Kromě toho hipoterapie interaguje s hlubokými agonistickými svaly, čímž přispívá ke zlepšení síly, svalového tonu, flexibility a relaxace. Proto by to mohlo ovlivnit zlepšení rovnováhy a výkonu dovedností v každodenním životě (Hilliere, et al., 2018).

Jezdectví má více forem a disciplín, mezi nejoblíbenější však řadíme turistické ježdění, na kterém lidé poznávají nejen okolní přírodu a kulturní památky, ale mnohem více (Nováková, 2011).

2.1 Historie jezdeckví ve světě

Již přibližně před 4500 lety př.n.l. v Asii začal lid využívat koně jako tažnou sílu v oblasti zemědělství, a dále také jako dopravní prostředek. Až poté byly koně používány k vojenským účelům. Zmínky o jezdeckvím jsou i z 2. století od lékaře Galéna, který uvedl, že je jezdeckví skvělé gymnastické cvičení. Dochovaly se také informace z 8. století n. l., které poukazují, že Arabové měli vyspělý systém jezdeckého výcviku (Nováková, 2011).

Ve středověku byli koně využíváni hlavně jako dopravní prostředek a byli využíváni ve válkách. Koně v této době vlastnila hlavně šlechta, jelikož si je obyčejní lidé nemohli dovolit, a především se díky tomu používali v zemědělství jiná zvířata (Nováková, 2011).

V novověku začaly vznikat jezdecké školy, a to nejspíš proto, že pro vládnoucí třídu bylo velmi důležité být zdatný v koňském sedle a tyto vysoké nároky byly stejně tak kladeny i na výkony koní. Pozoruhodné je, že během 16. století se koně stali nedílnou součástí v poštovníctví na spoji Vídeň a Brusel (Dušek, 1992).

Nováková (2011) dále uvádí, že během 19. století se díky velkému technickému pokroku koně využívali jen minimálně. V armádě však byli stále velmi využíváni a jejich jezdci byli v sedle velmi zdatní. Také je tato doba počátkem moderních jezdeckých disciplín a dokonce se jezdeckví v roce 1896 poprvé objevilo na programu prvních Olympijských her, které se uskutečnily v Aténách.

2.2 Historie jezdeckví v České republice

Nejstarší zmínky o rozvoji a chovu koní jsou již z dob, kdy naše území osídlovali Slované. Dále se dochovaly informace o tom, že za Mistra Jana Husa bylo u nás 31 stájí, přičemž za vlády Marie Terezie a Josefa II. přibylo dalších stájí rovných 50. Z 16. století se o pokroku rozvoje chovu koní u nás dochovalo nejvíce informací. Svědčí o tom např. Kladrubský hřebčín, který je nejstarším hřebčínem nejen v České republice, ale i v Evropě (Jandová, 2014).

Mezinárodní jezdecká federace je hlavní a řídicí organizace, která vznikla v roce 1921 ve Švýcarsku a můžeme říci, že tato organizace spravuje většinu jezdeckých disciplín. Avšak v České republice jsou počátky jezdeckví brány se vznikem jezdeckého spolku Sokola a to již v roce 1891. Dalším důležitým mezníkem pro oblast jezdeckví je rok 1929 kdy vznikl Československý jezdecký svaz. O rok dříve tedy v roce 1928 můžeme datovat náš největší úspěch v historii českého jezdeckého sportu, kdy František Ventura vyhrál zlato na Olympijských hrách, které se konaly v Amsterdamu a to v disciplíně parkurového skákání (Nováková, 2011).

2.3 Jezdecké styly

Velmi důležité je zmínit, že v jezdeckví rozlišujeme jezdecké styly, jedná se zejména o anglický styl a westernový styl. Tyto styly se od sebe výrazně liší, a to nejen stylem jízdy, ale dále například výstrojí koně. Asi nejvýraznějším znakem podle kterého bychom mohli styly rozeznat, je tvar a celková konstrukce sedla. Jasný a zřetelný prvek u sedla westernového stylu je, že toto sedlo má vpředu takzvanou hrušku nebo-li horn, která slouží jezdcům pracujícím s dobyt看em, pro jistější jízdu v sedle. Původně však sloužila kovbojům pro vázání lasa, kterým chytali dobytek, přesněji skot. Pokud westernové sedlo nemá výjimečně tento prvek, můžeme jej poznat podle širokých, pevných třmenů. Dalším specifickým prvkem je zdobení, které se u anglického sedla vyskytuje zřídka kdy.

2.3.1 Westernový styl

Westernové ježdění vzniklo na západě USA. Do světa se rozšířilo díky španělským dobyvatelům do Nového světa. Westernoví koně jsou velice vnímaví, pokud je kůň dobře vycvičený, můžeme jeho chování snadno předvídat až tak, že se jezdí s minimálním kontaktem. Dnes je westernový způsob jízdy také soutěžní sport mající velmi specifické prvky (Cleggová a Harrisová, 2007).

Obrázek 1 Westernové sedlo, Zdroj: (Hermsen, c1997)

2.3.2 Anglický styl

Je známý také jako evropský styl. U tohoto stylu je výhodou, že oproti westernovému stylu ježdění, který je vhodný především pro práci na rovinné ploše, se anglické sedlo díky snadné úpravě třmenů na sedle, hodí jak pro aktivity na rovinné ploše, tak i pro skoky. Při ježdění anglického stylu je též výhodné to, že pravidla, ačkoliv jsou velice přísná, jsou jednoduchá na zapamatování, avšak povely pro koně jsou jednoduché a není příliš obtížné koně povely naučit (Cleggová a Harrisová, 2007).

Obrázek 2 Drezurní sedla, Zdroj: (Edwards, 1992)

2.4 Jezdecké disciplíny

V jezdeckví můžeme rozlišit několik disciplín. Každá z těchto disciplín je něčím specifická a liší se od těch dalších. Je zde jiný způsob jízdy, pravidla, výstroj koně, vybavení jezdce, hodnocení jízdy a spoustu dalších. Tyto disciplíny se konají buď na profesionální úrovni a nebo jako hobby. Ačkoliv se každá z těchto disciplín liší, je u všech velmi důležité zvládat jízdu jak za chodu, tak v klusu a cvalu. V následujících podkapitolách budou jednotlivé disciplíny lépe popsány (Hermsen, 2010).

2.4.1 Parkurové skákání

Parkurové skákání neboli parkour či skokové ježdění, se řadí do anglických (evropských) soutěží. Odehrává se na kolbišti s překážkami, které jsou z břevna a často

nabarvené různými barvami. Na tuto disciplínu je potřeba velmi trénovat, aby jezdec s koněm zvládl bezpečně zdolat překážky, také znát základy drezury, ale kůň by měl též umět správně předvést. Dráhy parkurového skákání jsou sestaveny z různých typů překážek jako je například dvojskok, což je druh překážky, která je sestavena ze dvou překážek v určité vzdálenosti, kdy se kůň musí odrazit hned po doskoku z té první. Dále jsou to překážky sestavené z křížku (dvě břemena tvořící křížek), nebo také oxeru, zdi či kolmého skoku. Dráha skokového ježdění je vždy důkladně proměřena a sestavena tak, aby jezdec s koněm mohl dráhu bez chyby projet. Cílem parkurového skákání je přeskákat bez chyby překážky tak, že žádná z překážek nebude shozena a budou přeskákány v předem určeném pořadí (Cleggová a Harrisová, 2007).

2.4.2 Drezura

Další anglická soutěž je drezura. Můžeme říci, že drezurou se rozumí drezurní úlohy, které jezdec se svým koněm musí předvést před rozhodčími. Tato disciplína se jezdí na drezurním obdélníku, který má v plné velikosti 60 x 20 metrů. Předvádí různé přechody mezi krokem, klusem a cvalem, dále obraty, zastavení v určitých bodech a to tak, že pobídky budou vykonané vstřícným způsobem (Cleggová a Harrisová, 2007).

Při drezurním ježdění, jezdec ovládá a učí svého koně tak, že způsob jízdy vypadá jako by ji kůň vykonával uvolněně a ze své vůle. Toho docílíme tak, že se kůň nejprve naučí dobře reagovat na jednoduché pobídky od jezdce. Cílem drezury je symbióza mezi koněm a jezdce (Hermsen, c1997).

U této disciplíny je také důležitá výstroj a vzhled. Jsou na to daná jasná a specifická pravidla. Pro výstroj je například vhodné zvolit bílou či černou podsedlovou dečku a dále je také doporučeno zaplétání hřívy a ocasu koně do copánků (Cleggová a Harrisová, 2007).

Pro jezdce platí, že musí vypadat upraveně, pokud tedy chce získat body za celkový dojem, který je součástí úloh. Jezdec obléká tmavé jezdecké sako v barvě černé či modré, bílé jezdecké kalhoty, bílé rukavice a také černé jezdecké boty (Hermsen, c1997).

2.4.3 Cross - country

Cross-country, soutěž všestrannosti či military, pod všemi těmito pojmy si představme jednu z největších jezdeckých disciplín. Opět mluvíme o anglickém stylu ježdění a stejně tak se znovu bavíme o soutěžích, ve kterých se skáče přes překážky. Jde o skvělou podívanou pro diváka, pro kterého stejně jako pro jezdce, je průběh jízdy velmi napínavou událostí. Zároveň se bavíme o nebezpečné soutěži. Oproti parkuru se tento závod obvykle odehrává v krajině a překážky jsou vytvořené tak, aby působily přirozeně. Jedná se o různé typy překážek jako jsou živé ploty, vodní příkopy nebo překážky vytvořené z různých dřevin, to jsou například kmeny stromů. Tyto překážky mohou být nízké i vysoké, a stejně tak mohou být na rovinné ploše, ale i v příkopech. V této soutěži hrají velkou roli zkušenosti, a neměli by se jí zúčastnit začátečníci. Nejedná se přímo o speciální techniku či pravidla, které by jezdec nemusel v tomto závodě zvládnout, spíše se jedná o jiný terén a jiný typ ježdění. Hlavním bodem je zvyknout si na rychlou jízdu v terénu, popřípadě se může jezdec přihlásit do různých kurzů, které jsou zaměřené na Cross - country. Pokud se jezdec chce zúčastnit tohoto závodu, nesmí si doma zapomenout ochrannou vestu, která je s jezdeckou helmou při účasti v soutěži povinná. Všechny výše zmíněné evropské způsoby ježdění jsou obsaženy v programu olympijských her. Nejsou to však jediné anglické způsoby jezdeckví, řadí se sem dále také Polo či vytrvalostní ježdění (Cleggová a Harrisová, 2007).

2.4.4 Vytrvalostní ježdění

Jezdec, který má rád rychlou trasu, dlouhé trasy a zároveň se rád stará o svého koně, je přímo stvořen pro vytrvalostní ježdění, neboť tato soutěž obsahuje všechny tyto aspekty. Jedná se o trasy, které jsou dlouhé až 160 km. Jezdí se podle map a různých označení na trati. Před tímto závodem se na začátku, ale i po ukončení závodu, uskuteční veterinární prohlídky, které zjistí, zda je kůň v kondici a může se zúčastnit připravené trati (Cleggová a Harrisová, 2007).

2.4.5 Polo

Polo je hra, která vznikla v Nepálu. Tuto hru si můžeme představit jako hokej na koni, poněvadž se jedná o hru uskutečňující se v určitém hracím poli, kde soupeří proti sobě dva týmy. Jeden tento tým se skládá ze 4 jezdců. Podstatou této hry je pomocí hole umístit, co nejvíckrát míček do soupeřovi branky, která je vyznačena dvěma sloupky, které jsou od sebe 720 cm (Kapitzke, 2008).

2.4.6 Western pleasure

Western pleasure je, jak již z názvu vyplývá, disciplína westernového ježdění. Jedná se o výstavní soutěž. V této disciplíně musí jezdcí s koňmi společně předvést walk, jog a lope. Důležité je, aby měl kůň radost z jízdy a užíval si ji. Jezdci mají otěže jen v jedné a té samé ruce, druhou rukou se nedotýkají sedla a mezitím porotci hodnotí, jak kůň reaguje na pobídky jezdce, zda-li je reakce koně na pobídky klidná a v jakém rozpoložení je vykonává. (Hermsen, c1997).

2.4.7 Třída trail

Další westernová soutěž, která je velmi obtížná pro koně i jezdce. Jezdec musí s koněm zdolat překážky, se kterými se mohou setkat v terénu. Podobně jako při parkurovém skákání, musí kůň zdolat překážky v určitém pořadí. U každé této překážky se testuje určitá dovednost, kterou by měl kůň zvládnout. Patří sem couvání na úzkých stezkách, přechod přes most nebo také běh mezi keři etc (Cleggová a Harrisová, 2007).

2.4.8 Reining

Při Reiningu je hodnocena technická stránka, ale i celkový vizuál. Jedná se o výkonnostní soutěž. Soutěžící předvádí s koněm různé technické prvky od cvalu na kruhu, různých zastavení, letmé přeskoky nebo také pomalé a rychlé kruhy. To vše by mělo probíhat plynule a s minimální manipulací s otěžemi, tj. volné otěži. Boduje se obratnost koně, rychlost provedení prvků, poddajnost a preciznost (Cleggová a Harrisová, 2007).

2.4.9 Jízda okolo sudů a slalom mezi tyčemi

Jízda okolo sudů a slalom mezi tyčemi je rychlostní soutěž, ve které soutěžící musí zdolat různé kličkování mezi tyčemi a běh mezi sudy umístěnými do tvaru trojúhelníku, a proto je v této disciplíně velmi důležitá obratnost, přesnost a rychlost, ve které jsou úlohy soutěže provedeny. Přesnost je důležitá například proto, že při shození sudu, je soutěžní dvojice penalizována 5 vteřinami navíc. Důležitou roli zde hrají hlavně zkušenosti a dovednosti jezdce. Je zde spousta záležitostí, kterých by si měl být vědom, počínaje přesné poloze, kde se s koněm nachází, protože při špatném načasování je velice pravděpodobné že ve slalomu mezi tyčemi, tyče shodí. Dále je důležité, aby jezdec dával svému společníkovi jasné povely, musí si být jistý v sedle a udržet se i v těch nejobtížnějších pozicích (Cleggová a Harrisová, 2007).

Do westernových soutěží patří i soutěže s dobyt看 jak jednotlivců, tak také týmové, dále western riding, western horsemanship a haltern. Soutěže westernového typu jsou velmi různorodé, pestré a jezdci s koňmi zde mohou ukázat své dovednosti (Cleggová a Harrisová, 2007).

Pokud se chce člověk se svým čtyřnohým kamarádem zúčastnit jezdeckých závodů a chtěl by na nich uspět, je třeba mít spousta dovedností, trpělivosti, odvahy a mnoho dalšího. Hlavní je, aby si dvojice společně závody užívala. Někteří lidé, ale nejsou soutěživí nebo je závodění jednoduše nenaplňuje, a právě naopak chtějí svůj volný čas trávit v klidu, bez jakéhokoliv stresu, či spěchu. Pokud lidé hledají aktivní formu odpočinku a milují koně i přírodu je pro ně forma jezdecké turistiky skvělou příležitostí, jak poznat nová místa v okolní krajině a zároveň prostředníkem pro odpočinek od běžných starostí. Pokud Vás tato forma jízdy na koni zaujala a chtěli byste si ji vyzkoušet jen si nejste jistí, zda byste to zvládli, jsou pro Vás ideální jezdecké začátečnické kurzy, které poskytují jezdecké kluby ve Vašem okolí. Tam se naučíte základní jezdecké dovednosti, abyste si později mohli vyzkoušet i terén v přírodě.

3 Jezdecká turistika

Pojem turistika můžeme definovat jako zájmovou činnost spočívající v krátkodobém cestování a poznávání prostředí, krajiny, památek zvyků či lidí. Turistika vznikla jako individuální a pěší, až déle poté ve 20. století vznikla např. cykloturistika, vodácká nebo také mototuristika. Jezdecká turistika neboli hipoturistika je forma sportovního vyžití, která dále podle Bořánka (2005) uspokojuje zvědavost lidí, a během které lidé mohou vnímat své okolí během jízdy na koni.

3.1 Formy jezdecké turistiky

Podle Holého (2003) máme dvě kategorie forem jezdecké turistiky, a to jsou formy základní a pomocné. Mezi základní formy jezdecké turistiky zařazujeme formy, při kterých mají jezdci čas pozorovat krajinu. Pomocné formy jezdecké turistiky jsou ty formy, které jsou zaměřené na pohybovou či technickou stránku. Do obou těchto kategorií spadají další podkategorie. Mezi základní formy jezdecké turistiky patří vycházky na koni, putování na koni, výlety a túry. Dále sem zařazujeme výkonnostní formy, kam spadají zápočtové cesty a výkonnostní odznaky.

3.1.1 Vycházky na koni

Jsou základem jezdecké turistiky. Jedná se o ježdění na koni v terénu, které trvá 1-4 hodiny a zdolají vzdálenost od 7 do 30 km. Při této formě se jezdci učí pravidlům jízdy v terénu, a rovněž se zlepšují v rovnováze v sedle a získávají si tím tak jistotu na koňském hřbetě (Hollý, 2003).

3.1.2 Výlety a túry

Výlety a túry jsou vyjížďky na koni, které zpravidla trvají celý den a překonají 30 - 70 km. Oproti vycházkám na koni je při této formě potřeba, kromě výstroje koně a jezdců a také lékárnička, pláštěnka, stájová ohlávka a vazák (Hollý, 2003).

3.1.3 Putování na koni

Putování na koni je spojení několik túr, které trvají celé dny a tyto dny pak spojíme do jednoho celku. Můžeme říci, že putování na koni je nejnáročnější ze všech forem hipoturistiky. Tato forma je také specifická tím, že máme dvě varianty toho, jak ji zorganizovat. Můžeme ji buď zorganizovat hvězdicovitě a nebo řetězově (Hollý, 2003).

Hvězdicovité putování je méně náročné, jedná se totiž o turistiku, kdy výprava má jeden tábor a stáje, ke kterým se každý den jezdci s koňmi vrací a ze kterých každý den vyrážejí na celodenní túry. Tím pádem si spoustu vybavení, věcí a potřebného materiálu nechávají v táboře, a díky tomu neřeší starosti, kterými se zabývá výprava, která se rozhodne pro putování řetězově. U tohoto putování se řeší uskladnění materiálu a vybavení, jelikož se do žádného tábora výprava nevrací. Výprava se může rozhodnout pro tažného koně s tažným vozem a nebo uskladnění věcí ve speciálním vybavení, které vážeme pod koně (Hollý, 2003).

Mezi pomocné formy jezdecké turistiky řadíme distanční sport, orientační závody a jezdecké hry, které u nás prozatím nemají tradici, můžeme však říci, že jezdecké hry mají přinést hlavně zábavu. Do distančního sportu patří vytrvalostní ježdění a do orientačních závodů spadají westernové soutěže, které jsou známé také jako gymkhana (Hollý, 2003).

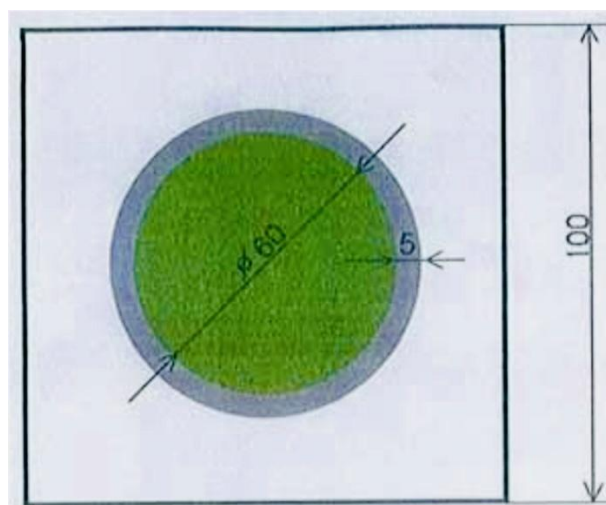
3.2 Vývoj hipoturistiky a značení hipostezek v České republice

Se začátkem vzniku projektů o Turistice na koni se začala rozvíjet jezdecká turistika v České republice, a to až po roce 2003. Tyto projekty začaly vznikat hlavně pro organizátory a značkáře jezdeckých stezek. V České republice najdeme tisíce km jezdeckých stezek, které jsou označené. Lidé, kteří značkují tyto stezky se nazývají značkaři. Tito značkaři jsou součástí Klubu českých turistů. Konkrétně stezkami pro hipoturistiku se zabývá sekce nazývaná turistika na koni. O dva roky později, tedy v roce 2005, vznikl odbor Klub českých turistů - Turistika na koni, do kterého se mohou připojit všichni příznivci jezdecké turistiky v republice. Tento odbor se zabývá nejen značením stezek, ale vytváří například i různé stanice, které na stezkách můžeme potkat, poskytují služby jako je školení o dopravě či zdravotědě a bezpečnosti. V témž samém roce byla vyznačena první jezdecká stezka a to na jihu Čech. Důležitým úkolem odboru - Turistika

na koni, je spolupráce se zahraničními odbory. Dochází tu k výměně informací, zkušeností z různých oblastí a vytváření stezek mezi hranicemi nebo také společných projektů (Andrllová, 2008).

Podle Pobořilové (2014) se dnes se napříč celou Českou republikou vytvářejí jezdecké stezky za účelem vytvořit rozsáhlou síť tras pro pohyb koní v přírodě. Tato síť vzniká především i kvůli bezpečnosti a lepší přístupnosti pro tuto formu rekreace jako trávení volného času, a o kterou stále více lidí jeví zájem. Je potřeba, aby tyto trasy byly vyznačené a to nejen pro potřeby jezdců na koni, ale pro ochranu životního prostředí a nedocházelo tak, k jejímu poškození. Stezky tedy vedou vždy přes místa, pro které dali majitelé svolení o jejich využívání pro tento účel. Není to však tak jednoduché, pravidla pro vedení tras jsou upravena legislativou. Zákony upravují především kritéria týkající se ochrany životního prostředí a při vytváření stezek se zohledňuje nadále i bezpečnost pohybu na stezkách. Nebezpečná a riziková místa jsou např. železniční tratě, sídla měst, přechod hlubokých koryt, pole a louky, které jsou zemědělsky využívány, dále cyklotrasy nebo trasy pro lyžaře. Ideální trasou pro koně jsou stezky vedoucí přes pevnější terén jako jsou lesní cesty, které jsou dostatečně široké. Požadavky pro nové hipostezky jsou různé, jedná se však především o šířku a sklon tras nebo také o přírodní a kulturní zajímavosti, které na cestě můžeme potkat.

Dále Pobořilová (2014) uvádí, že značení na hipoturistických stezkách je obdobné jako značení pro pěší turistiku. Důvod je jednoduchý. Pohyb jezdce na hipostezkách bývá pomalý, kůň jde především krokem a pro klus či cval dostane od jezdce pobídku zřídka. Proto, co se rychlosti týče, odpovídá jízda na koni spíše pěší turistice než např. cykloturistice, a tak má jezdec dostatek času na to, aby postřehl všechny značky na trase. S tím souvisí i fakt, že jezdec často vede koně na ruce, tím pádem **výška umístění** značek jako je i pro pěší turisty, bývá ideální. Značky se snažíme situovat tak, aby nevznikl souběh s ostatními trasami (pěší, lyžařská a cyklistická trasa) Značky a šipky se umísťují na vhodné objekty a přibližně 1,8 m od země. Tvarem značky pro jezdeckou turistiku je čtverec o **rozměrech** 10 cm na 10 cm. Tento čtverec je bílý, ve kterém je situován barevný kruh o průměru šesti centimetrů. Pro lepší viditelnost se však může použít značka větší velikosti. A stejně tak se místo značek mohou využít šipky, které známe pro označení místní pěší turistiky.

Obrázek 3 Jezdecká stezka - průběžná, Zdroj: (jezdecka-turistika.sothis.cz)

Tabulky a směrovky se na trasách pro putování na koni opět neliší, jak barvou tak textem od těch, které značí pěší turistiku, a to také platí o pravidlech pro jejich umístění. Jediným znakem odlišující jezdeckou značku od té pěší je uvedený text v rohu značky - Jezdecká stezka KČT (Pobořilová, 2014).

Obrázek 4 Směrovka na trase v kraji Vysočina, Zdroj: (vysocinatourism.cz)

U hipoturistických stezek platí odlišování tras dle **barev**. Hlavní trasy se označují červenou barvou, další vedlejší stezky modrou a místní stezky pro jezdeckou turistiku

zelenou a také žlutou barvou. Při označování stezek se snažíme, aby se jezdecké trasy označené stejnou barvou nekřížily. Při vytvoření nové jezdecké trasy se jí přidělí třímístné **ev. číslo** odpovídající barvě trasy, kterou přiděluje značkař jezdeckých stezek z Klubu Českých turistů (Pobořilová, 2014).

3.3 Jezdecké stezky v ČR

V České republice se ve všech jejích krajích nachází jezdecké stezky. Každý kraj je něčím charakteristický, ať je to svou krajinou, terénem nebo svou historií. Některé ze stezek vybrala a podrobněji popsala (Andrlová, 2008) a to ve všech krajích České republiky.

3.3.1 Jihočeský kraj

Andrlová (2008) popisuje v Jihočeském kraji stezku nazvanou “Po stopách koní pánů z Rožmberka”. Tato stezka zabere jeden celý den v koňském sedle a má cca 25 km. Začátek cesty je jezdecký klub Slupenec, odtud vede cesta přes Krumlovský zámek, jeho zahradu až za obec Zahrádka. Cestou od obce do další obce Chabičov a Černice míjíme kapličky a další církevní pamětihodnosti. Dále se cesta trasuje až ke Zlaté Koruně, kde leží areál kláštera založený roku 1263 Přemyslem Otakarem II. Odtud vede cesta lesem, alejemi, mezi ohradami až po úbočí hory Klet', která spadá pod CHKO Blanský les. Značení trasy pokračuje k vyhlídce U sloupu, poté kolem místní hájovny Horní Moučka až k cíli, kterým uje Chata pod Kletí, kde je možné se i mimo jiné ubytovat nebo pouze občerstvit.

Obrázek 5 Stezka -Po stopách koní pánů Rožmberka, Zdroj: (Andrllová, 2008)

3.3.2 Plzeňský kraj

Cesta slovanských bohů je 20 km dlouhá jezdecká stezka, která začíná ve vesnici Bílov. Ve vedlejší vsi Potvorov je možné si vypůjčit koně pro putování po této trase, pokud svého koně jezdcí nemají. Tato naučná stezka vede pod kopec Džbán, dále k Podbořanským rybníčkům a lesem až k Potvorské hoře s propastí, kde se nachází i Odlezelské jezero. Poté se vydáme do Potvorova, Bílov, zpátky k Potvorské hoře a přes Chraštic. Poslední kilometry stezky vedou do Štěchovic, Plání a zpět. Na této stezce je 17 tabulí naučné stezky o slovanských bozích, jsou zde převážně lesy, kopcovitý terén a nabízí i přebrodění řeky (Andrllová, 2008).

Obrázek 6 Stezka - Cestou slovanských bohů, Zdroj: (Andrlová, 2008)

3.3.3 Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji je také více jezdeckých stezek. Jedna z těchto stezek začíná v obci Doubravice z Ranče pod Stolovou horou. Putování je na starých cestách, po úbočí hory Kozelka, lesy i podél polí a potoků. Jezdci jedou kolem pomníku, který je věnován obětem holocaustu II. světové války, přes rokli až do obce Zhořelec. Cesta dále vede kolem rybníku, pod Zbraslavský vrch, na hráz rybníka Mních přes Buč, Zadní Luhov. Tato cesta má 17 kilometrů a je vhodná i pro začátečníky. Ubytovat nebo se občerstvit je možné například v Třebouni na Ranči pod Třebouňským vrchem, Penzionu U Kaprů, Penzionu Nežichov nebo Penzionu Vladař (Andrlová, 2008).

3.3.4 Královéhradecký kraj

Turistikou Královéhradeckým krajem lze poznat místa, kde své dětství trávil čas Božena Němcová. Jezdecká stezka vede přes nádherná místa jako je Babiččino údolí, Velkou Bukovinu, zámek Ratibořice nebo Chvalkovice, kde je možné navštívit zámek nebo muzeum hodin. Koně si mohou lidé půjčit v Jízdárně Litoboř, která je také začátkem této trasy. Trasa vede přes Slatinu nad Úpou, zámek Ratibořice, Viktorčin splav. Dále můžeme zvolit cestu po Pánské cestě k Haniččiným vodopádům až do Babiččina údolí, a nebo také pokračovat po modrém značení do Litoboře, Chvalkovic, Velké bukoviny. Trasa je dlouhá 14 km a dohromady má do 30 kilometrů. Vede přes lesy a polní cesty, ale nachází se zde oblasti, které vedou přes mosty, řeku a nebo se přechází přes silniční provoz. Ubytování je možné v penzionu Donarova samota (Andrlová, 2008).

3.3.5 Pardubický kraj

Jedna z jezdeckých stezek v Pardubickém kraji začíná na Ranči LL v Kovářově. Zde je možné si koně, pro putování na stezce, vypůjčit. Od ranče se vydáme kolem údolí k Chrudimce, až do Horního Bezděkova a přes mosty, domky, lesy k řece. Cesta dále vede k obci Klokočov a za touto obcí je Sečské jezero. Stezka vede podél jezera, dále k židovskému hřbitovu až do obce Žďárec u Seče, za kterou je již Kovářov. Tato trasa je značena, je nenáročná, vedoucí přes lesy, polní cesty, brod, podél jezera a její délka je 26 kilometrů (Andrlová, 2008).

3.3.6 Jihomoravský kraj

V tomto kraji se nachází Vranovská stezka, která je zároveň 1. značenou hipostezkou na jižní Moravě. Vede přes Národní park Podyjí. Začíná se na kopci Znojmo, a dál pokračuje do Mašovic, Horního Břečkova do Vranova nad Dyjí. Je dlouhá třicet kilometrů a povrch stezky je různý. Její výhodou je, že na trase je možné vidět několik historických památek jako je studánka Samaritánka, vojenská stělnice, zámeček Lusthaus a Vranovský zámek. Nevýhodou této trasy může být to, že zde není možné zapůjčení koní. Jezdci, kteří se na tuto trasu vydají se mohou ubytovat v Podmolí, v Penzionu u Čabalů, nebo také například v Penzionu u Ondřeje (Andrlová, 2008).

3.3.7 Olomoucký kraj

Jedna z několika jezdeckých stezek v Olomouckém kraji je stezka tajemnou krajinou pod Králickým sněžníkem. Vyjíždí se z okraje Starého Města pod Sněžníkem z jízdárny Černý kůň a poté se pokračuje podél řeky Krupé, přes osadu Štěpánov a Hynčice pod Sušinou až na kopec Cibulka, na kterém je výhled na celé Jeseníky. Cesta dále vede do údolí do osad Vlaské, Křivá Voda, míváme barokní kostel sv. Máří Magdalény a podél lyžařské sjezdovky až na cestu, která vede k poutní lesní kapli. Posledními body cesty je s přírodní park Jeřáb vedoucí k vrchu Větrák, ze kterého je vidět na Suchý vrch a ze kterého klesá stezka k ranči Jeřáb. Stezka je lehce náročnější a má přes 25 kilometrů. Vyskytuje se zde kopcovitý terén, stoupání a vede přes silniční provoz, zbytek cesty je přes polní a lesní cesty. Stravování je možné ve Vinárně Goldek, Restauraci Pod Javorem či na Severomoravské chatě. Koně půjčují v Jízdárně Černý kůň, která je také výchozím bodem této trasy (Andrlová, 2008).

3.3.8 Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji se nachází ranč Kostelany u Kroměříže, který poskytuje služby pro vyjížděky do okolí a nebo také jezdeckou školu, která je velice proslulá zejména tím, že ji vedou několikanásobní mistři republiky a tím je pár Machalíkových. Okolí nabízí krásnou přírodu, historické památky a je skvělým místem pro odreagování. Trasa je značena, vede přes páteřní trasu, která poté nabízí více možností směru cesty a putuje se přes mírně kopcovité terény, typické Chřibské lesy (Andrlová, 2008).

3.3.9 Moravskoslezský kraj

Hipoturistiku v Beskydech podporuje Ranch M ležící ve Vernířovicích, kde je možnost kromě ubytování, zapůjčit si koně na dlouhou trasu. Odtud vede cesta k Malé Morávce, k nádrži Kružberk, přehradu Velké sedlo, do Nového Jičina, Frenštátu pod Radhoštěm, na hřeben Hrubého Jeseníku až na horu Praděd a konec cesty je v Slavíči. Konkrétně tato stezka Jeseníky - Beskydy je dlouhá 200 kilometrů a trvá celkově 7 dní. Ubytování a stravování je na trase v Malé Morávce - Kieharovi, Penzionu Velké Sedlo Kružberk, Loučky, Hermelín ranč Nový Jičín, Čeladná, Kolářova chata Slavíč. Doporučuje se pro toto putování mít jezdecké zkušenosti, ačkoliv je terén rozdělen do jednotlivých

úseků po 35 km, pro většinu začátečníků by bylo putování na koni velmi náročné (Andrlová, 2008).

3.3.10 Vysočina

Vysočina dle Andrlové (2008) nabízí mnoho jezdeckých tras. Jednou z nich je stezka ve westernovém sedle vedoucí k prameni Dyje. Start cesty je z Q Ranche, ve kterém se jezdí na westernových koních a postroji. Oblast kolem tohoto ranče tvoří táhlé kopce, louky a vede podél rybníků. Jedna z více cest, na které se můžeme odsud vydat, vede k hradu Roštejn, ze kterého vidíme až do nedalekých Alp a také jsou zde k nahlédnutí různé expozice kamenictví, cinařství, zbraní atd. Výhodou služeb Q Ranche je ta, že nabízí putování na koni i pro úplné začátečníky. Průvodci si na svém koni drží i koně začátečníka vodítkem. Terén trasy není náročný a je tvořen především loukami či polními cestami.

3.3.11 Ústecký kraj

Začátek hipoturistické stezky přes České Švýcarsko může být jízdárna Na Stodolci ležící v Dolní Chřibské s možností zapůjčení koní, pokud nevlastníme svého. Tato obec je také známá jako brána do Národního parku České Švýcarsko. Z Dolní Chřibské se putuje do hájenky Saula, na Výsluní, k osadě Na Tokáni, do obce Doubice, kde se napojíme na jezdeckou stezku, která vede k místní restauraci Stará hospoda. Odsud vede cesta zpět do Dolních Chřibic, tentokrát kolem přírodní rezervace Spravedlnost, liščího bělidla a Louku u Brodských. Tato stezka je dlouhá necelých 20 kilometrů a nabízí mnoho krásných výhledů do krajiny (Andrlová, 2008).

3.3.12 Středočeský kraj

Ve středočeském kraji, nedaleko hory Říp, je vybudován Pecharův ranč, ze kterého je výhled nejen na horu Říp, ale také na České středohoří. Z tohoto ranče vede mnoho tras, na kterých je možné vidět zámky jako je Nelahozevsi, Budyni nad Ohří, Veltrusech, Roudnický nebo Libochovicích. Dále vedou cesty ke koupališti ve Straškově nebo ve Štěstí (Andrlová, 2008).

3.3.13 Liberecký kraj

Severní částí České republiky prochází středočeská jezdecká stezka. Tato stezka je součástí Polabské jezdecké stezky, na kterou stezka následně navazuje. Ti, kteří mají svého koně mají tu výhodu, že mohou na této stezce začít kdekoliv na jedné ze stanic stezky. Pro ty, kteří svého koně nevlastní a chtěli by si koně zapůjčit je skvělým výchozím bodem Müllerova farma, kde si koně mohou vypůjčit. Je nutné absolvovat lekce a otestování schopností jezdce, stejně jako na jiných farmách. Dalšími možnostmi je Farma Obrok nebo Chov chladnokrevných koní Sukorady. Začátek části této stezky je z Předonína a vede směrem k Labi do města Štěstí, během kterého jezdci musí přejít most nad řekou Labe. Následně putování pokračuje přes hřeben, dělicí údolí Labe od pískových skal Kokořínska, do vesnice Radouň, kde se nabízí nocleh na ranči Blatná a nebo na stanici Appaloosa Horse. Trasa pokračuje přes údolí a lesy, ve kterých jsou umístěny díla Václava Levého, do vesnice Lomy, kde stezka dosahuje nejvyššího vrcholu. Z vesnice Lomy vede trasa do vesnice Velký Hubenov, dále do údolí Obrtky k horní části obce. Odtud je možné uskutečnit malou zajížděku na zdejší kopec s rozhledem na České středohoří, Krušnou horu, Bukovou Horu, Bezděz, Říp a Hazmburk. Cesta pokračuje 6 km údolím, poli a lesy až do obce Rašovice a na zřícenině Hrádek ze 14. století. Dále stezka vede do Tetčiněvsi až do cílového bodu Liběšice. Odtud se následně tato stezka značí jako Polabská. Trasa je značena, není příliš náročná, její převýšení je do 150 m. Je několik možností ubytování a občerstvení. Ubytování pro výpravu nabízí například Ranč Blatná, Farma Obrok, Liběšice nebo Appaloosa Horse a občerstvit se jezdci mohou v Hostinci na statku a nebo ve Velkém Hubenově. Celá trasa vede skrz Středočeský, Ústecký a Liberecký kraj, proto je označována jako stezka "Na pomezí tří krajů" (Andrlová, 2008).

Obrázek 7 Stezka - Na pomezí tří krajů, Zdroj: (Andrlová, 2008)

3.4 Značení hiposteze a trasy v zahraničí

Podle Andrlové (2008) nabízí zahraničí spoustu jezdeckých stezek s nádhernými výhledy do krajiny. Každá země je něčím specifická, má jiná turistická značení a totéž platí o pravidlech na stezkách, které se mohou v dané zemi lišit. Proto je dobré si předem zjistit o krajině, do které se chceme vypravit vše potřebné, abychom předešli zbytečným komplikacím.

Rakousko je skvělým příkladem, který jen dokazuje, že ačkoliv je sousedním státem naší země, pravidla pro hipoturistické stezky a značení jsou odlišné od těch našich. Pravidla, které upravují pohyb koní na stezkách jsou velmi striktní. Stezky jsou označeny na sloupech čtvercovými tabulkami, na kterých je hlava koně. Na těchto sloupech jsou uvedeny i směrovníky se vzdáleností dané trasy. Oproti České republice je jízda na některých stezkách zpoplatněná a tyto vybrané peníze jsou dále využity na výstavbu nových stezek či údržbu těch starších.

Obrázek 8 Rakouské značení jezdeckých stezek, Zdroj: (Andrlová, 2008)

Německo se narozdíl od Rakouska od našich pravidel prakticky neliší. Stezky jsou elektronicky dostupné a jejich značení jsou téměř totožné s tím našim. Turistické ježdění ve Francii a Itálii není centrálně upraveno, platí zde, že v každé oblasti jsou jiné formy

značení. **Spojené státy americké** mají v hipoturistice dávnou historii, což napovídá tomu, že upravují mnoho předpisů, kterými je třeba se na stezkách řídit. Jedná se především o bezpečnost, kterou bychom měli na trasách dodržovat a dále o ochranu přírody, na kterou se v Americe bere velký ohled. Oproti většině Evropským zemím se kůň, ve Spojených státech amerických, dodnes nepřestal využívat jako každodenní dopravní prostředek. V **Austrálii** je opravdu velký zájem o jezdeckou turistiku. V souvislosti s tímto, zde mají spoustu instruktážních materiálů a rozsáhlou vzdělávací, osvětovou činnost zaměřenou na jezdeckou turistiku (Andrlová, 2008).

Hipoturistika v každé zemi je ojedinělá, liší se svou různorodou krajinou a zároveň mohou tyto různé trasy nabídnout nezapomenutelný zážitek.

Toskánsko ležící ve Střední **Itálii** nabízí okouzující krajinu bohatou na spoustu středověkých kostelů, chrámů, vesnic a hradů. Vyjížděky na koni jsou zde velmi běžnou záležitostí. Místní koně jsou na kopcovitý terén, který by nejspíše ne každý kůň, bez jakéhokoliv problému zvládl, zvyklí. Pro jezdeckou turistiku je ve Francii doporučené Provence, které je situováno na pobřeží. Vhodná je hlavně pro jezdce, kteří si chtějí touto aktivní formou užít dovolenou v klidu a přejí si být obklopeni krásnou krajinou. Provence je vhodná pro začátečníky, protože terén zde není vůbec náročný. Jezdci se mohou těšit na údolí Luberon, spoustu vinic a rozkvetlých polí levandulí či polí olivovníků. Důležité je také zmínit další Evropský stát a tím je Západní Irsko. To se pyšní jak svou překrásnou krajinou v hrabství Sligo, tak i svým příznivým vztahem ke koním. Na trasách můžeme imponantní lesy, písčité pláže a hory podél pobřeží. Další známou evropskou stezkou je stezka Kjolur na Islandě, ale krásné jezdecké stezky nabízí také Jižní Španělsko či Jihozápadní Anglie. V **Americe**, konkrétně na západě ve státech Arizona a Utah, se nachází pouště, které jsou známy tím, že je stále obývají původní američtí indiáni a to často fanoušky jezdecké turistiky upoutá natolik, že se sem vydají prozkoumávat zdejší krajinu. Jezdec zde musí být připraven na horko, časté, prudké stoupání a westernový způsob ježdění. Severněji, na poloostrově Gaspé, který je součástí **Kanady**, jsou ideální vyjížděkové stezky pro zkušenější jezdce, jedná se totiž především o terén v horách. Nachází se zde národní park Le Parc de Gaspésie, který je bohatý na stovky km tras. Na těchto stezkách uvidí jezdci pozoruhodnou přírodu, doprovázenou jezery, pozoruhodnými lesy, potoky a kopcemi. Úchvatné stezky v Americe nalezneme i v Jižní Argentině nebo na Západní Kostarice. **Ve světě** je doporučována i jedna z devíti provincií v Jižní Africe,

38

provincie Limpopo. Žijí zde různé divoké zvířata, je pravděpodobné že na stezce potkáme bílé nosorožce, žirafy a zebry. Turistika v této provincii se stane pro každého nezapomenutelným a vzrušujícím zážitkem. Neuděláte však chybu pokud zvolíte jezdecké stezky v Mongolsku, Taupu na Novém Zélandě nebo v Radžastánu, na všech těchto místech má hipoturistika svou tradici (Cleggová a Harrisová, 2007).

3.5 Pohyb na hipostezkách

Při putování na koni na jezdecké stezce i na neznačených trasách, bychom měli dodržovat určitá pravidla, která nejen napomáhají k naší bezpečnosti, ale také k udržování dobrých vztahů s ostatními turisty využívajícími těchto cest a stezek a jejich majitelů.

3.5.1 Pravidla pohybu na hipostezkách

(Andrlová, 2008) uvádí tyto pravidla pohybu na jezdeckých stezkách: :

- *„Ve vztahu k životnímu prostředí i provozu na stezce jsou nejvýhodnější skupinky tvořené třemi až osmi jezdci.*
- *Nejíždějte do luk, polí nebo lesních porostů a nerušte zvěř.*
- *Dbejte místních omezení a nařízení na některých úsecích stezky (klid pro zvěř, těžba dřeva) apod.*
- *Bud'te ohleduplní k ostatním uživatelům stezek. Upozorněte lidi před sebou, že budete předjíždět a zpomalte tak, abyste je bezpečně minuli. Chodce míjíme zásadně v kroku, zvláštní opatrnost věnujeme také cyklistům. Předjíždíme výhradně zleva.*
- *Na frekventované nebo rozbahněné stezce jezděte v zástupu. Bud'te ohleduplní k povrchu stezky, který mohou kopyta koní poškodit.*
- *Cválejte pouze v bezpečných a přehledných úsecích, překážky z důvodu bezpečnosti raději překročte nebo obcházejte. Úzké ohyby cesty projíždějte krokem.*
- *Pokud se rozhodnete tábořit mimo stanici, učiňte tak na vyhrazeném tábořišti nebo na místě, kde vám to povolil majitel pozemku.*
- *Chraňte prostředí stezky. Odveďte si s sebou všechny odpadky a nezapomeňte ze stezky odstranit i trus vašeho koně.*

- *Bud'te očima i ušima sítě stezek. Upozorněte nejbližší stanici na případné problémy (vyvrácené stromy, poškozené značení, vysypané odpadky, sesuv půdy apod.)*
- *Volně pobíhající psi na stezku nepatří. Z bezpečnostních důvodů se toto pravidlo vztahuje také na prostory tábořišť a jezdeckých stanic.*
- *Každý jezdec jíždí na stezku na vlastní nebezpečí. Pokud při jízdě utrpí újmu nebo úraz daný charakterem prostředí nebo terénu, nemůže požadovat náhradu po vlastníkovy lesa či pozemků, ani po žádném dalším zainteresovaném subjektu.*
- *Mějte na paměti, že ostatní lidé na stezce nemusejí znát koně a jejich reakce. Váš kůň může být první, kterého ostatní uživatelé stezky poznají. To, jak se chováte, vytváří obraz jezdců v očích veřejnosti. Nezapomeňte, jste v té chvíli představitelem jezdců.”*

3.5.2 Bezpečnost na jezdeckých stezkách

Nejdůležitějšími aspekty, které zaručují bezpečnou jízdu v sedle je obezřetný jezdec, poslušný kůň, správně zvolené vybavení, vhodně zvolená a důkladně naplánovaná trasa. Výstroj jezdce by měla obsahovat jezdeckou helmu a jezdeckou vestu. Tyto dva prvky výstroje jsou důležité a využívají je i ti nejlepší jezdci. Účastníci jezdecké výpravy by měli volit trasu vhodnou nejen pro své potřeby, ale i pro potřeby koní, tzn. nevolí se příliš dlouhé, velmi časově náročné trasy, které neodpovídají jejich kondici. Při putování je důležité občasné kontrolování výstroje, zda koně neutrpěli zranění nohou, kopyt či jiná zranění během jízdy. Na cestách se překážky z důvodů bezpečnost objíždějí a nepřeskakují se, jezdci se s koňmi dále vyhýbají nebezpečným cestám, sloupům vysokého napětí, udržují mezi sebou bezpečnou vzdálenost a nikdy nejezdí během bouřky. Vhodné je se před výpravou obeznámit se zásadami první pomoci, které se týkají jezdců i koní a předejít případným komplikacím. Dále se doporučuje znát bezpečné uvazování koně, které by se mělo vždy kontrolovat a nejlépe označit ohlávku koně kontaktním telefonním číslem. (Andrlová, 2008)

3.5.3 Základní oblečení a vybavení jezdce na jízdu na koni

Pro jízdu na koni je nejdůležitější obléct bezpečnostní prvky, které chrání zdraví jezdce. Do této kategorie spadá jezdecká přilba a bezpečnostní vesta. Pokud se jezdec rozhodne pro putování na koni, je také velmi důležité obléct pohodlné oblečení

a nezapomenout na praktické vybavení, které by mohlo na cestě přijít vhod (Cleggová a Harrisová, 2007).

Jezdecká přilba je nejhlavnějším prvkem, který jezdec při jízdě používá. Přilba musí splňovat podmínky podle aktuálních bezpečnostních předpisů v dané zemi. Jezdec by měl nosit nepoškozenou helmu ve své velikosti a řemínky helmy správně seřídít tak, aby nebyly příliš volné a nedošlo při pádu k její ztrátě. Je zkonstruována tak, aby absorbovala nárazy při pádu a pomáhá v případě pádu při rozložení síly při dopadu. **Bezpečnostní vesta** je také velmi důležitým prvkem ochranného vybavení jezdce. Vesty chrání hrudník a páteř jezdce při pádu. Pro docílení a zajištění nejlepšího efektu vesty, musí být ve skvělém stavu a ve správné velikosti daného jezdce (Cleggová a Harrisová, 2007).

Rajtky jsou především dlouhé, elastické a přiléhavé kalhoty určené pro jezdectví. Rozpoznatelným prvkem těchto kalhot je zesílení kolenních částí kalhot a stejně tak jejich sed. Při práci v sedle pracují především tyto části těla, proto jsou rajtky vymyšlené takto pro větší pohodlí jezdce (Cleggová a Harrisová, 2007).

Jezdecké boty máme vysoké a nízké. Nízké boty určené pro jízdu na koni se nazývají pérka. Mohou se však využít i boty paddock - pracovní. Tyto typy bot jsou nejlepší pro každodenní ježdění současně s využitím jezdeckých chapsů. Vysoké boty jsou vyrobené z pevného materiálu a nejčastěji to bývá pravá nebo syntetická kůže. Pro lepší vyklouznutí z třmenů sedla např. při pádu, je vhodné mít nízký podpatek a hladkou podrážku, která tomuto jevu výrazně napomáhá (Cleggová a Harrisová, 2007).

Chapsy jsou návleky sloužící pro ochranu nohou jezdce. Nosí se v případě, když jezdec obléká rajtky s krátkými botami neboli perky. Navlékají se kolem holení a guma na chapsech vede přes podrážku bot (Cleggová a Harrisová, 2007).

Dalším důležitým kouskem výstroje jsou **rukavice** sloužící pro ochranu dlaní a prstů jezdce. Měly by perfektně padnout na ruku, být z kvalitního, pružného a protiskluzového materiálu. Dobré rukavice mají zesílené části v oblasti prstů a dlaně z důvodu, že těmito částmi ruky vedou otěže. Bývají vyrobené z bavlny, syntetického materiálu, přízi či kůže (Cleggová a Harrisová, 2007).

Pro **vrchní část těla** volí jezdci obyčejná trika nebo košile, důležitým aspektem při výběru bývá kvalitní materiál a pohodlí. Doporučovaným materiálem je bavlna, která je

prodyšná a příjemná. Oblečení volí také dle počasí, vlhkosti či síly větru. Proto je důležité si vybrat oblečení ideální pro dané počasí. Pokud je chladno, oblékají delší trička s rukávem i s lehčí mikinou a v případě deštivého počasí volí nepromokavé jezdecké kabáty. Tyto kabáty mají ventilační otvory a zádovou klopu, která zabraňuje dešťové vodě padat přímo na sedlo (Cleggová a Harrisová, 2007).

3.5.4 Základní výstroj pro koně pro hipoturistiku

Podle Edwardse (1992) základní jezdecké vybavení obsahuje: jezdecké sedlo, dečku pod sedlo neboli sedlovou podložku a uzdečku. Mezi další vybavení patří ochranné zvony, bandáže a cestovní kamaše, které také slouží jako bezpečnostní prvek pro koně.

Typů **jezdeckých sedel** je více, máme sedla výcviková, drezurní, westernová, parkurová, dostihová nebo také dámská sedla. Jezdecké sedla se vyrábí z různých materiálů, nejčastěji to však bývá vyrobené z pevné a trvanlivé kůže. V současnosti se sedla vyrábí i z kvalitních syntetických materiálů, bývají cenově dostupnější a jsou jednoduché na údržbu. Kostra sedla je zpravidla z dřevěné či plastové kostry (Edwards, 1992).

Součástí sedla jsou **podbřišníky** vyrobené buď z kůže, bavlny, vlny a nylonu. Tato součást sedla, vede kolem břicha koně z jedné strany sedla na druhou a upevňuje tak jezdecké sedlo ke koni. Další součástí sedla jsou třmeny, přidělané na vnější stranu sedla a slouží pro nohu jezdce a zvyšují tím jeho jistotu a stabilitu jezdce v sedle. Naopak pro lepší komfort koně slouží sedlová podložka umístěná pod jezdeckým sedlem (Edwards, 1992).

Dále rozlišujeme **jezdeckou uzdečku a uzdu**. Oba tyto typy jsou součástí jezdeckého postroje a jsou složeny z více částí a slouží primárně k ovládnutí koně, které je především díky udidlu uzdečky velmi snadné. Uzda se skládá z nátylníku, čelenky, přední a zdaní lícnice, podhrdelníku, nánosníku, udila stihlového a pákového, podbradního řetízku, pákové otěži a stihlové otěži. Uzdečka je sestavená z méně částí a těmi jsou nátylník, čelenka, lícnice, podhrdelník, nánosník, olivkového-stihlového udidlo a otěže s gumovým potahem (Edwards, 1992).

Ostatní jezdecké prvky pro koně dále Edwards (1992) popisuje např. ochranné zvony jsou jak již z názvu vyplývá ochrannými prvky určené pro přední nohy koně

a zabraňují zraněním způsobené zadními potkouvami. Pro cestování a záštitu nohou koně jsou výbornými ochrannými prvky cestovní kamaše, ty chrání celé spodní části nohy před úderovým zraněním nebo zašlápnutím. Hendersonová (1999) uvádí, že kamaše poskytují oporu šlachám. Jsou vhodné pro rychlou práci a pro skoky jako alternativa bandáží, pod kterými si můžeme představit pružné obvazy.

4 Komparace služeb a jejich cen vybraných jezdeckých klubů, rančů a farem v LK

Název (JK, Ranče, Farmy)	Město/vesnice	Služby							
		Indiv. výcvik	Skup. výcvik	Hipoturistika (vyjížd'ky)	Dětské tábory	Ustájení koní	Ubytování	Strava (restaurace)	Doplňkové služby (př.)
Košská Farma Vysoká	Chrastava	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	Wellness, svatby
JK Liberec	Liberec	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	pouze pro DD Větrník	ANO ✓	NE ×	NE ×	Basketball, nohejbal
Malevil	Heřmanice v pod Ještědí	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	Golf, svatby, ZOO
Prašný dvůr	Machnín	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	ANO ✓	NE ×	NE ×	×
Ranch Pilgrim	Sloup v Čechách	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	NE ×	ANO ✓	NE ×	Výcviky koní, kurz seberozvoje
Jízdárna Dřevona Koně v Jizerkách	Hrabětice	ANO ✓	NE ×	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	NE ×	NE ×	Zoo, vícedenní výlety
Kocourkov ranč pod břízami	Lažany	NE ×	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	pouze pro jezd. pobyty	NE ×	Víkendové pobyty
TJ JO Nisa	Jablonec nad Nisou	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	Solarium, víkendové pobyty
JK Hnanice	Hnanice x Hrubá skála	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	ANO ✓	NE ×	NE ×	Prodej jezdeckých potřeb
Pony Ranch	Proseč nad Nisou	ANO ✓	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	ANO ✓	NE ×	NE ×	Zážitkový 3h pobyt
Farma Mukařov	Malá Skála	ANO ✓	NE ×	ANO ✓	NE ×	NE ×	NE ×	NE ×	Prodej vajec a sena
Ranč v Údolí	Kryštofovo údolí	NE ×	NE ×	ANO ✓	ANO ✓	NE ×	NE ×	ANO ✓	výroba šperků

Tabulka 1 Komparace nabízených služeb, Zdroj: (Vlastní)

Název (JK, Rančů, Farem)	Vyjíždky (cena / osoba)	Skupinový jízdy (cena/osoba)	Individuální jízdy (začátečníci)	Ustájení koní (základní)	Dětské tábory	Ubytování (dvoulůžkový pokoj)
Košská Farma Vysoká	900 Kč/1h	600 Kč/45 min	600 Kč/1h	6 300 Kč/ 1 měsíc	6 300 Kč/pobytový 3 700 Kč/příměstský	1.900 Kč/noc - léto, podzim 1.700 Kč/noc- mimo sezónu
JK Liberec	×	800 Kč/1h	800 Kč/1h	7 000 Kč/1 měsíc	pouze pro DD Větrník	×
Malevil	600 Kč/1h	600 Kč/1h	600 Kč/1h	5 000 Kč/1 měsíc	×	2 490 Kč/noc - léto 1 990 Kč/noc - mimo sezónu
Prašný dvůr	500 Kč/1h	500 Kč/45 min	500 Kč/45 min	5 600 Kč/1 měsíc	×	×
Ranch Pilgrim	400 Kč/1h	400 Kč/1h	400 Kč/1h	×	×	2 500 Kč/noc/apartmán až 6 osob, v létě 2 700 Kč
Jízdárna Dřevona - Koně v Jizerkách	450 Kč/1h	×	500 Kč/45 min	×	4 500 Kč/příměstský	×
Kocourkov - ranč pod břízami	450 Kč/1h	450 Kč/1h	×	×	5 850 Kč/pobytový 5 500 Kč/příměstský	poskytnuto pouze účastníkům jezdec. pobytů
TJ JO Nisa	800 Kč/1h	800 Kč/1h	500 Kč/30 min	6000 Kč/1 měsíc	4 500 Kč/pobytový	300 Kč/noc
JK Hnanice	500 Kč/1h	550 Kč/1 hod	550 Kč/1 hod	5 000 Kč/1 měsíc	×	×
Pony Ranch	400 Kč/1h	450 Kč/1h	450 Kč/1h	4 500 Kč/1 měsíc (pouze pastevní)	×	×
Farma Mukařov	500 Kč/1h	×	500 Kč/45 min	×	×	×
Ranč v Údolí	390 Kč/1h	×	×	×	3 650 Kč/pobytový 3 600 Kč/příměstský	×

Tabulka 2 Porovnání cen za služby, Zdroj: (Vlastní)

4.1 Koňská Farma Vysoká

Stavba této farmy začala v roce 1992, ale až v roce 2004 začala její dostavba, potom co ji rok předtím koupili dosavadní majitelé, rodina Svobodů, od manželů Havlíčkových. Leží nedaleko města Liberce ve městě Chrastava (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022).

4.1.1 Služby

Tato farma poskytuje široký sortiment služeb, kterými velmi konkurují okolním jezdeckým klubům. Mezi ty základní patří **jízda na koni a agroturistika**. Tyto služby rozlišují různě podle věku, počtu osob, místa jízdy, zkušeností jezdce, druhu zážitku a od tohoto se dále odvíjí i příslušná cena. Standardní cena 45 minut jízdy je 600 Kč a v případě zájmu o skupinové výcviky je cena stejná, avšak možná pouze pro max. 4 osoby. **Ustájení** nabízejí buďto pastevní nebo ustájení koní v boxu. Pastevní ustájení je zpoplatněno za 3 500,- Kč za měsíc a tato cena zahrnuje vodu, seno, výběhy, možnost využití jízdárny a kruhové ohrady, a v případě nepříznivého počasí je možné za poplatek dočasně využít box. Ustájení v boxu rozdělují do čtyř skupin: pronájem boxu pony, jehož cena je 5 300 Kč na měsíc, pronájem boxu bez možností využití haly za 6 300 Kč na měsíc, pronájem boxu Klasik (s možností využít halu) za 7 600 Kč na měsíc a pronájem boxu Komplet za 9 000 Kč na měsíc, jehož cena zahrnuje doplňkové služby (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022).

Doplňkové služby pro ustájené koně:

- jádro - dvakrát denně oves či granule - cena: 200 Kč /měsíc
- odlišné požadavky na krmení - cena: 200 Kč /měsíc
- dekování - cena: 300 Kč/měsíc
- bandážování - cena: 400 Kč/měsíc
- zavírání koní před 15 hodinou - cena: 200 Kč/měsíc
- jednorázově - zavření koně mimo určenou dobu zavírání - cena: 200 Kč/měsíc
- samostatný výběh - cena: 200 Kč/měsíc

- jednorázově - samostatný výběh - cena: 100 Kč/měsíc
- ošetření, kovář a veterinář - cena: 150 Kč/měsíc
- držení kopyt při kování koně - cena: 200 Kč
- mytí nohou - cena: 400 Kč/měsíc
- pronájem haly - cena: 200 Kč/ 45 minut

Uživatelé, kteří využívají některé ze služeb ustájení koní nezahrnující tyto doplňkové služby, si mohou za poplatek dokoupit některé z výše uvedených služeb (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022).

Farma Vysoká také uspořádává různé akce a **dětské tábory** (příměstské i pobytové), určené pro děti od 8 do 15 let, a to jak pro úplné začátečníky, tak i pro pokročilé jezdce. V programu tábora jsou zahrnuty činnosti: péče o koně, teorie, jízdy na koních, praxe, výlety s koňmi, vodění koní, krmení, zaplétání a další služby včetně stravování dětí ve zdejší restauraci (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022).

Restaurace s barem a terasou nabízí ojedinělý zážitek s výhledem na jezdeckou halu a venkovní jízdárnu, takže se nabízí možnost posezení v restauraci a současně pozorování parkurového výcviku (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022).

Na této farmě je taktéž možnost **ubytování** v hotelu Farma Vysoká. Nabízejí 23 pokojů v rozdílných kapacitách, a je tak tedy možné zde uspořádat různé firemní akce, školení, kurzy nebo také svatby či soustředění. Cena za dvoulůžkový pokoj je 1 700 Kč na noc mimo sezónu a 1 900 Kč v sezóně (léto a podzim). Za přistýlku se připlácí 550-700 Kč, ale jsou k dispozici i apartmány nebo pouze pokoje pro jednu osobu. Celková kapacita hotelu je pro 62 osob a ubytován může být i domácí mazlíček. Pokoje jsou vybaveny kvalitním dřevěným nábytkem, WI-FI internetem, TV, koupelnou a v ceně je zahrnuté parkování. V případě různých školení či akcí je taktéž možné **pronájem horní restaurace** s kapacitou pro 65 osob a nebo salonku pro 75 osob (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022).

Dále se zde uspořádávají **svatby**, a proto poskytují mnoho služeb s ní spojenou a to například realizace obřadu, zajištění výzdoby, vypůjčení koní, ubytování, které je pro novomanželé zdarma, svatební menu, zajištění fotografa, kameramana či hudby a další. Mezi další služby, které farma poskytuje spadá **wellness**, které nabízí různé druhy masáží

a partií, nebo pronájem privátního wellness s finskou saunou, vířivkou a je také možnost dokoupení wellness koše s občerstvením a alkoholem. Dále nabízejí různé typy koupele: sennou, tymiánovou a jalovcovou (Jarošová a Jezdecká společnost Vysoká, 2022). Mimo jiné nabízejí rodinný wellness na 3-5 dní (cena např. 2+1 na 3 dny 7 920 Kč) a dále také relaxační pobyty, zážitkové pobyty a agropobyty.

4.2 Jezdecký klub Liberec

Tento jezdecký klub byl založen roku 1964 a nachází se blízko centra Liberce, patří mezi nejlepší jízdárny v Libereckém kraji. Jeho areál se skládá z pískové plochy, halou s lambrinami, chovné stáje, školicích prostorů, kolbiště, multifunkčního areálu, opracoviště, stájí a dále také ze správní budovy, primárních stájí či seníku. Jezdecký klub nabízí obrovské množství služeb, včetně jiného sportovního vyžití než je jízda na koni (Jízdárna a jezdecký klub Liberec, 2012).

4.2.1 Služby

Jezdecký klub Liberec poskytuje širokou škálu služeb. Tyto služby rozlišuje do tří sekcí: služby pro jednotlivce, skupiny a firmy. Do skupiny pro jednotlivce spadá služba **ustájení koní**, ve které je zahrnuté krmení koně dvakrát denně (seno a voda), výměna podestýlky a po domluvě je možné využití jezdecké haly, pískové jízdárny či výstroje na výcvik koně. Celková cena je 7 000,- Kč a není v ní zahrnuta veterinární a podkovářská práce. Další službou pro jednotlivce je **výcvik jezdce**, který může být jak individuální, tak ve skupině více jezdců. Cenu tohoto výcviku ovlivňují věk jezdce, jeho zkušenosti či ambice. V průměru je cena za 1 hodinu čisté jízdy 800 Kč na osobu. Je možné si **koně a poníky** částečně **vypůjčit** na různé sportovní závody a akce. Poslední nabídkou pro jednotlivce je prodej balíku sena, který váží cca 300 kg (Jízdárna a jezdecký klub Liberec, 2012).

Pro skupiny klub nabízí **příměstské tábory a sportovní akce**. Příměstské tábory jsou však jen pro děti z dětského domova Větrník, kterým JK Liberec zajišťují program, díky kterému seznámí děti z dětského domova činnostmi areálu, režimem jezdeckého klubu, dále se děti zapojují do přípravy na jezdeckou lekci, účastní se jezdeckých výcviků, hodin teorie či se dozví více o kovářině, jelikož stráví den s kovářem. Cena tohoto tábora je

4 500 Kč na 5 dní. Pro různé sportovní akce nabízí klub **pronájem pískové plochy, haly, kolbiště** nebo **multifunkčního hřiště**, kde je možné si zahrát volejbal, basketbal, nohejbal a je možné využít jejich sportovního náčiní. Pro kolbiště a multifunkční hřiště platí, že je školy a školky mohou užít zdarma (Jízdárna a jezdecký klub Liberec, 2012).

V případě firemního školení nabízí Jezdecký klub Liberec **školící místnost** s projektorem a jejíž cena je 2 000,-Kč na den nebo 500,- Kč na hodinu. V ceně je zahrnuta možnost využití šaten, sprch a toalet. Dále je zde možnost pro **firmy** pronájem haly, pískové plochy, multifunkčního hřiště, kolbiště a multifunkčního areálu, který obsahuje in-line dráhu, cvalovou dráhu, ozvučení a osvětlení či kolbiště. Tento pronájem se využívá např. při firemních akcích, sportovních akcích, dětských dnů a školení (Jízdárna a jezdecký klub Liberec, 2012).

4.3 Malevil

Resort Malevil patří k jedněm z nejhezčích areálů v Severních Čechách, konkrétně v Lužických horách nedaleko vesnice Heřmanice v Podještědí. Resort Malevil kromě toho, že leží ve skvělé lokaci a je obklopen např. Jezevčím, Zámeckým a Kamenným vrchem s výhledem na Ještěd nabízí nespočet služeb (Malevil s.r.o., 2019)

4.3.1 Služby

Areál nabízí mnoho **sportovního vyžití**, jedním z nich je **jízda na koni** v jízdárně, ale také po okolí v lesích a na místních loukách. Pro nezkušené jezdce a děti zajišťují vodiče pro koně, který koně s jezdcem vede po celou dobu jízdy. Vyjížděky do okolí stojí 600 Kč na 1 hodinu, ale je možnost se svézt na koni pouze 15 minut, 30 minut nebo také 2, 3 hodiny. Cena za individuální a skupinový výcvik (2-3 osoby) na jízdárně je stejná jako ceny za vyjížděky. **Ustájení** koní vychází na 5 000 Kč na měsíc, případně 500 Kč na jednu noc. **Dalšími sporty**, které areál nabízí je golf pro začátečníky i zkušené hráče a je zde mimo jiné možnost vypůjčení holí. Dále jsou zde dva tenisové kurty, možnost beachvolejbalu, bowlingu, badmintonu, squashe, ping-pongu nebo také šipek (Malevil s.r.o., 2019)

Ubytování v rezortu je možné ve čtyřech variantách. První možností jsou hotelové pokoje 1 přímo v areálu, dále sruby obklopené lesem, další penzion Pražačka, který je doporučován pro větší skupinu osob a v neposlední řadě chalupy vhodné pro delší pobyty. Tento areál je vhodný i pro majitele domácích zvířat, kteří jsou zde také vítáni. V Hotelu Malevil jsou ceny od 1 690 Kč do 4 290 Kč za 1 noc. Ceny ubytování v Penzionu Pražačka jsou od 1 390 Kč do 2 990 Kč za 1 noc. Ceny se odvíjejí dle sezónní doby pobytu, počtu lůžek a úrovní pokojů. Ubytování ve čtyřlůžkovém srubu stojí 3 890 Kč za 1 noc, v Maleviských chalupách (U lípy, U strže, U potoka) jsou ceny pro 5 osob od 4 490 Kč do 4 890 Kč a v Maleviské chalupě U rybníka pro 9 osob za 9 490 Kč. K ubytování je možnost si za poplatek pronajmout gril, připlatit přistýlku a snídaně, které jsou připravené na Malevilu v restauraci formou bufetu nebo po dohodě na srubech a v penzionech (Malevil s.r.o., 2019)

V areálu je také **wellness**, jehož součástí je venkovní vířivka za 700 Kč/90 min, finská sauna, bylinná sauna za 690 Kč/90 min a různé druhy masáží např. léčebná, relaxační, aromaterapeutická a medová detoxikační za 990 Kč/60 min (Malevil s.r.o., 2019).

Jedná se o ideální místo pro **firemní akce, školení** a různé **soustředění**. Malevil nabízí dvě konferenční místnosti s celkovým technickým vybavením a kromě široké škály sportovního vyžití, také různé typy zábavy např. lanové centrum, mobilní zábavné kasino, lukostřelba, návštěva Malevilské ZOO a botanické zahrady. Stejně jako firemní akce, soustředění či školení se zde pořádají svatby. Resort Malevil se postará o veškerou výzdobu, hostinu i svatební obřad, na který mohou novomanželé přijet na Maleviských koních (Malevil s.r.o., 2019).

4.4 Prašný dvůr

Nachází se v Machníně necelých 10 km od Liberce. Jedná se o jezdecký areál převážně s plemeny koní teplokrevníků a je zaměřený primárně na činnosti s koňmi (Prašný dvůr, 2022).

4.4.1 Služby

Prašný dvůr nabízí jízdy na koních na nekryté pískové jízdárně. Základní **výuka jízdy na koni** pro začátečníky stojí 500 Kč na 45 minut. Taktéž je možná **vyjížďka** na koních po okolí, jejíž cena je 500 Kč na 60 minut a za stejnou cenu jsou vyjížďky na koních s voděním. **Pronájem koní** pro hipoturistiku či na běžnou vyjížďku, kdy jsou jezdci schopni připravit koně a odjezdit jízdu sami, stojí: 1 200 Kč/4 hodiny, 2 000 Kč/6 hodiny, 2500 Kč/8 hodin, 3600 Kč/12 hodin. Blízko Prašného dvora je spousta zajímavých míst, kam je možné s koňmi zajet na vyjížďku. Mezi tato místa patří například zřícenina hradu Hamrštejn nebo Ovčí hora. Pro delší trasy se nabízí možnost výletu na koni na Andělskou horu, do Krásné studánky nebo na areál Bedřichovka. Příznivci zimních sportů si zde mohou vyzkoušet jízdu na lyžích taženou koněm tj. **Skijöring** (Prašný dvůr, 2022).

Na Prašném dvoře je možnost **boxového a pastevního ustájení** koní. Cena boxového ustájení koní je 5 600 Kč na měsíc a pastevního ustájení 4 100 Kč na měsíc. Ustájení koně na jeden den stojí 300 Kč na 1 den. Cena ustájení lze po dohodě snížit prací a výpomocí na Prašném dvoře (Prašný dvůr, 2022).

4.5 Ranch Pilgrim

Ranč Pilgrim leží v obci Sloup v Čechách v okrese Česká Lípa. Od roku 2011 chovají americké horské mimochodníky KMSH (Kentucky Mountain Saddle Horse). Toto plemeno je původně vyšlechtěno na dlouhé putování a přechody hor na koních (Ranch Pilgrim, 2022).

4.5.1 Služby

Slovo “Pilgrim”, které je obsaženo v názvu ranče, znamená v překladu z anglického jazyka slovo “poutník”, jež naznačuje, že ranč nabízí primárně služby na delší cesty jízdy na koni. Turistiku na koni zde mohou využít jak úplní začátečníci, tak zkušení jezdci, neboť vymyslí trasu a její obtížnost dle zkušeností jezdců. Krajina v okolí je plná borových lesů s cestami kolem skal a v blízkosti se nalézá např. lesní koupaliště a divadlo či skalní hrad Sloup s jeskynní kaplí. Cena vyjížďky je 400 Kč na hodinu pro 1 osobu (Ranch Pilgrim, 2022).

Věnují se nejen jezdcům a **výcviku jízdy na koni**, jejíž cena na jednu hodinu je 400 Kč na 1 hodinu (skupinový i individuální výcvik), ale také **výcviku jednotlivých koní**. Pomáhají a radí lidem, jak k daném koni přistupovat, učí koně k příslušnému chování nebo jeho obsedání tj. první jízda na koni. V případě zájmu jsou lektoři, po domluvě, ochotní dojet přímo na místa stáje problematického koně. Ceny této služby se liší dle náročnosti, místa a druhu problému. Výcvik problematického koně na kruhové ohradě stojí od 500 Kč do 1 000 Kč na 1 hodinu, mimo jízdárnu nebo jezdeckou ohradu je cena na 1 hodinu od 1 000 Kč do 2 000 Kč, v terénu je cena výcviku koně i 20 000 Kč, obsedání koně stojí 10 000 Kč (Ranch Pilgrim, 2022).

V případě zájmu se lze na ranči **ubytovat** v roubence, jejíž apartmán je v přízemí přímo na ranči Pilgrim. Ubytování v apartmánu s kuchyní, koupelnou a kapacitou pro 6 osob stojí 2 500 Kč mimo sezónu a 2 700 Kč v létě. V nabídce jejich služeb je i **prodej jejich koní**, amerických mimochodníků a nebo **kurz seberozyje** za přítomnosti koní, jehož cena je 4 000 Kč na dva dny (Ranch Pilgrim, 2022).

4.6 Jízdárna Dřevona - koně v Jizerkách

Turistická jízdárna ležící v Jizerských horách, konkrétně ve vesnici Hrabětice, nedaleko obce Janova nad Nisou. Původně byli stáje zdejších koní na nedaleké Prezidentské chatě, nyní jsou přesunuty do jízdárny v Hraběticích (Koně Jizerky, 2013).

4.6.1 Služby

Koně v Jizerkách nabízejí **vyjížďky** na koních v okolí. Nedaleko je například rozhledna Slovanka, rozhledna Bramberk, vodní nádrž Josefův důl, Prezidentská chata a Olivetská hora. Cena vyjížďky vyjde na 450 Kč na 1 hodinu. Jízdárna je také zprostředkovatelem pro **vícedenní výlety** na koních do Českého Ráje. Cena vícedenního výletu je od 1 200 Kč na jeden den. Individuální výcvik na koni stojí na této jízdárně 500 Kč za 45 minut samotné jízdy, avšak skupinové výcviky neposkytují (Koně Jizerky, 2013).

Poskytují také jízdu ve **voze, bryčce a saních**, které jsou tažené koňmi. Vůz má kapacitu 9 osob a bryčka 5 osob. Cena takové jízdy je 1 500 Kč na hodinu. Cena zapůjčení vozu na svatbu se liší dle místa konání a dohody, nicméně je cena zpravidla od 5 000 Kč. Další nabízenou službou je také **Skijöring** za 200 Kč na 20 minut (Koně Jizerky, 2013).

V areálu jízdárny mají také **mini-ZOO**, za jejíž prohlídku platí zájemci 50 Kč na hodinu, přičemž každá 3. osoba ve skupině je zdarma. Pro školy a školy je cena prohlídky bez výkladu ponížena na 20 Kč na dítě, s výkladem 30 Kč na dítě. V mini-Zoo mají kromě koní a poníků velblouda dvouhrbého, pumu americkou, zebra chapmanovu, mývala severního, osla, králíky, morčata, slepice, krávy, výra velkého, bažanty, obce, papoušky, prasata, kozly atd. (Koně Jizerky, 2013).

4.7 Kocourkov - Ranč pod břízami

Tento ranč se nachází v Českém Ráji, necelých 10 km od města Turnov v osadě Lažany u obce Vyškeř. V ranči pod břízkami žijí mimo 14 koní také čtyři psi, kachny, kočky, papoušek, slepice a hedvábničky (Kocourkov, 2016).

4.7.1 Služby

Celoročně ranč nabízí jízdy na koních v různých formách. Výjimkou je čtvrtek, tento den služby neposkytují. **Jezdecký výcvik** na jízdárně stojí 450 Kč na 1 hodinu na osobu, na lonži 300 Kč na 30 minut. Samotné tréninky na jízdárně pro jednoho jezdce neumožňují. Pronájem jízdárny pro vlastní účely je možné za cenu 250 Kč na hodinu a kruhová jízdárna za 100 Kč na hodinu. Za poplatek 50 Kč je poskytnuto osvětlení jízdáren. **Vyjížd'ky** na koni do okolí a celodenní výlety přizpůsobují průvodci jezcům a jejím dovednostem a zkušenostem s jízdou na koni. Vyjížd'ky na koních mají hodinové za 450 Kč na osobu, dvouhodinové za 800 Kč na osobu a za 1 000 Kč na tři hodiny za 1 osobu. Vyjížd'ky do terénu s vodičem, které jsou zajištěné pro začátečníky a nejistý jezdce, stojí 30 minut za 300 Kč, cena za hodinovou vyjížd'ku je 550 Kč, dvouhodinová vyjížd'ka stojí 1 000 Kč a tříhodinový výlet 1 300 Kč na osobu. Cena celodenního výletu do Českého ráje, na kterém je možné vidět různé hrady a zámky, si zákazník, je 1 500 Kč (Kocourkov, 2016).

Ranč v kocourkově dále pořádá jezdecké kroužky, jezdecké tábory příměstské a pobytové. Pro děti od 6 do 9 let mají jezdeckou přípravku a školičku, jezdecký kroužek je pro děti od 8 do 18 let, probíhá minimálně jednou v týdnu a trvá 2,5 hodiny. Program **jezdeckého kroužku** je zaměřen na práci u koní, jezdecký výcvik a péči o koně. Výše ceny za jezdecký kroužek na jedno pololetí se odvíjí od četnosti docházky dítěte. Docházka

jednou v týdnu stojí 3 500 Kč, dvakrát v týdnu 5 500 Kč, třikrát v týdnu 7 000 Kč a čtyřikrát v týdnu 8 000 Kč. **Jezdecké tábory** jsou zde rozdělené do 8 turnusů během měsíců červenec a srpen, přičemž některé z těchto turnusů jsou prodloužené. Cena pobytového tábora 5 850 Kč, prodloužený turnus stojí 8 850 Kč a cena příměstského tábora je 5 500 Kč a ro prodloužený turnus 8 500 Kč za 1 osobu. Hlavní náplní těchto táborů je výuka jízdy na koni a péče o ně. Děti se naučí práci s koněm ze země, pracují na ranči, hřebelcují a čistí koně, vyjíždí na koních do přírody a také hrají různé zábavné hry. Pro veškeré prázdniny během roku a některé víkendy pořádá pro děti ranč v Kocourkově také **jezdecké pobyty**, jejichž program se obsahuje velmi liší a v důsledku toho se taktéž liší i jejich cena, ta se pohybuje od 2 450 Kč do 5 500 Kč (Kocourkov, 2016).

Ubytování je poskytnuto jen zájemcům o víkendové jezdecké pobyty. V nabídce je apartmán s maximální kapacitou pro 10 osob. Součástí vybavení apartmánu je kuchyňka, koupelna a toalety. Cena tohoto apartmánu je zahrnuta v ceně jezdeckého pobytu (Kocourkov, 2016).

4.8 TJ JO Nisa

Jezdecký oddíl Nisa byl založen v roce 1947 v Jablonci nad Nisou, konkrétně v městské části Rýnovice. Nachází se necelé 4 km od centra města Jablonce nad Nisou, ale zároveň je situován na okraji lesa (TJ JO Nisa, 2022).

4.8.1 Služby

Věnují se primárně svým členům, kterým poskytují **výcviky na koních** a uspořádávají jim oddílové závody, ale i veřejnosti. Cena skupinového výcviku jízdy na koni a individuálního tréninku pro pokročilého jezdce je 800 Kč na hodinu. Pro úplně začátečníky nabízejí individuální trénink na lonži za 500 Kč na půl hodiny. **Vyjížděky** do terénu poskytují z hlediska bezpečnosti jen svým členům klubu (TJ JO Nisa, 2022).

Pro děti uspořádávají pobytové i příměstské **tábory**, kde se děti naučí práci s koňmi, a jak o ně pečovat, dalším bodem v programu jsou jízdy na koních a různé hry. Cena pobytového tábora je 4 500 Kč a příměstského 4 000 Kč na pět dní (TJ JO Nisa, 2022).

Mimo jiné poskytují **víkendové pobyty** s programem zahrnující jízdy na koních, jehož cena je 2 500 Kč na víkend. V případě zájmu o ubytování, je možné si za cenu 300 Kč na noc pokoj vybavené kuchyňkou pronajmou (TJ JO Nisa, 2022).

4.9 JK Hnanice

Tato jízdárna leží v malé vesnici Hnanice v obci Hrubá skála v Českém ráji. JK Hnanice poskytuje primárně kvalitní služby v oblasti jezdeckví, ale také jiné služby spojené s koňmi (JK Hnanice, 2022).

4.9.1 Služby

Nabízejí **jezdecké hodiny** pro začátečníky na lonži, jejíž cena je 350 Kč na půl hodiny a pro pokročilé, kteří trénují dovednosti ve skocích a drezuře. Cena výukové hodiny pro pokročilé stojí pro 1 osobu 550 Kč na 45 minut jízdy. Dále nabízejí možnost **vyjížděky** do okolí Hnanic, které jsou mimo jiné v blízkosti zříceninu hradu Trosky. Cena vyjížděky na hodinu je 500 Kč na hodinu pro 1 osobu a s vodičem je cena zvýšena na 550 Kč (JK Hnanice, 2022).

V případě zájmu **ustájení** jednoho koně je možnost využít nabídky boxového ustájení, jehož cena je 5000 Kč na měsíc. V ceně je zahrnuto místování boxů 2x denně, senáž a ječmen, oves, otruby 3x denně, velké výběhy a písková jízdárna. Dekování za poplatek 300 Kč na měsíc, veterinář a kovář je za poplatek 100 Kč za jednu hodinu (JK Hnanice, 2022).

Dále jízdárna poskytuje **pískovou jízdárnu** se skokovým materiálem, jejíž pronájem stojí 950 Kč na hodinu. **Pronájem koně** na jednu hodinu činí 350 Kč. Součástí areálu je i **prodejna jezdeckých potřeb**, ve kterém prodávají veškeré jezdecké vybavení pro koně a výstroj pro jezdce (JK Hnanice, 2022).

4.10 Pony Ranch

Jedná se o rodinný ranč, který leží v Proseči nad Nisou. Ranč je zaměřen hlavně na chov poníků neboli pony, i přesto zde chovají i velké koně. Pony neboli poník je kůň

malého vzrůstu, a proto je na ranči jízda na koni určena pro zákazníky do 70 kg (Pony ranch, 2014).

4.10.1 Služby

Pro děti a úplné začátečníky nabízí Pony Ranch **vyjížd'ky a jízdu na koni** na ranči v kroku s pěším doprovodem, který jistí jezdce a pohyb koně vodítkem, a díky němuž se jezdec nemusí soustředit na ovládání koně. Terén na vyjížd'ky je kopcovitější, avšak je tu spousta lesních cest a nedaleko se nachází Prosečský hřeben a rozhledna Císařský kámen. v okolí ranče je cena takovéto vyjížd'ky s doprovodem je 400 Kč na jednu hodinu. Dalšími nabízenými službami jsou výcviky, které mohou být individuální i skupinové (2-3 osoby). Cena výcviku je v obou případech 450 Kč na hodinu (Pony ranch, 2014).

Pro děti zajišťují na školní rok **jezdecký kroužek**, jehož náplní jsou jízdy na jízdárně a vyjížd'ky, péče o koně, příprava koní před jízdou a po ní a práce na ranči. Tento kroužek je vhodný pro děti od 9ti let a je rozdělen dle dnu konání na do 3 skupin Všechny tři skupiny těchto jezdeckých kroužků jsou na 1 den v týdnu buď na 2 nebo 3 hodiny, záleží na dané skupině. Dvuhodinový kroužek stojí 900 Kč na měsíc a tříhodinový kroužek 1350 Kč (Pony ranch, 2014).

Pony Ranch poskytuje také službu pastevního **ustájení koní**. Kolem ranče jsou rozprostřené pastviny v celkové rozloze 9 Ha, které leží v blízkosti lesa. Na zimu se koně přesouvají do zimního stanoviště v sousedství, kde mají koně k dispozici plochu cca 2 500 m² a dřevěný přístřešek. Cena tohoto pastevního ustájení na jeden měsíc je 4 500 Kč a v ceně je zahrnuta základní péče o koně, krmivo, voda, solný liz, denní základní kontrola koně (Pony ranch, 2014).

Dále nabízejí **zážitkový tříhodinový pobyt na ranči**, jehož cílem je vyzkoušet si péči o koně a práci kolem koní. Náplň programu obsahuje péči o koně a její základní teorie, různé zajímavosti o koních, projížďka na koni do okolí a příprava koně na projížďku (kartáčování, čištění). Pobyt je vhodný již pro děti od 6 let a celková cena je 850 Kč na osobu (Pony ranch, 2014).

Na tomto ranči je možnost zprostředkování služby **vození na koních či ponících na soukromých a firemních akcích**, na které jsou dovezeny a Koně z Pony Ranche jsou zvyklý na hluk, hudbu, vojenskou techniku, kolotoče, různé atrakce na pouti a z jiných

akcí, kterých se jejich koně často účastní. Koně jsou po celou dobu akce pod dohledem odpovědné osoby především pro zajištění veškeré bezpečnosti na akci (Pony ranch, 2014).

4.11 Ranč v Údolí

Tento westernový ranč se nachází ve vesnici Kryštofovo Údolí nedaleko města Liberec a má tradici již od roku 2002. Chovají zde např. koně, miniovečky a králíky (Havlák, 2022).

4.11.1 Služby

Ranč v Údolí zaručuje nevšední zážitky a služby, ke kterým patří **jízda na koni** a ponících v kruhu s vodičem stojí 100 Kč na hodinu. Nabízejí také **vyjížděky** na koních do lesa, jejíž cena je 390 Kč na hodinu bez vodiče i s vodičem. V případě zájmu o kratší vyjížděku s vodičem pouze na půl hodiny je cena snížena na 290 Kč. Dále je možnost využití nabídky vyjížděky do lesa s vodičem a zároveň s čištěním a ustrojením koně dítětem za cenu 450 Kč (Havlák, 2022).

Realizují **dětské tábory**, jejichž náplní je starat se o koně, krmení, sedláni a čištění koní, výcvik na koních ve westernovém a anglickém sedle či bez sedla. Dále hrají různé hry na ranči i v místních lesích a také mají každoročně celodenní výlet. Tábory mají celé prázdniny a rozdělené do 8 turnusů, z nichž jeden z turnusů je s ubytováním. Cena za turnusy bez přespání je 3 600 Kč a 3 650 Kč za tábory s přespáním (Havlák, 2022).

Pro školy a školky tu připravují **dopolední i odpolední program**. Děti se mohou svézt na poníkovi v kruhu, hrát si s ostatními zvířaty na ranči, shlédnou výrobu šperků ze surového polodrahokamu či si sami vyrobí šperk z mědi, mosazi či chirurgické oceli. Ranč má pro školy a školky připravené ohniště na buřty, trampolínu, houpačky a klouzačky. Vstupné za dítě ze školy a školky (nad 10 osob) je 100 Kč. Pro ostatní návštěvníky do 15 let je vstupné na ranč 80 Kč, dobrovolné vstupné má jejich doprovod, který tím může přispět na stravu zvířat a údržbu ranče (Havlák, 2022).

4.12 Farma Mukařov

Malá rodinná firma, která vznikla v roce 2016, ale navazuje na staletou tradici místního statkářství. Leží ve vesnici Mukařov, necelé 3 km od Malé skály (Farma Mukařov, 2022).

4.12.1 Služby

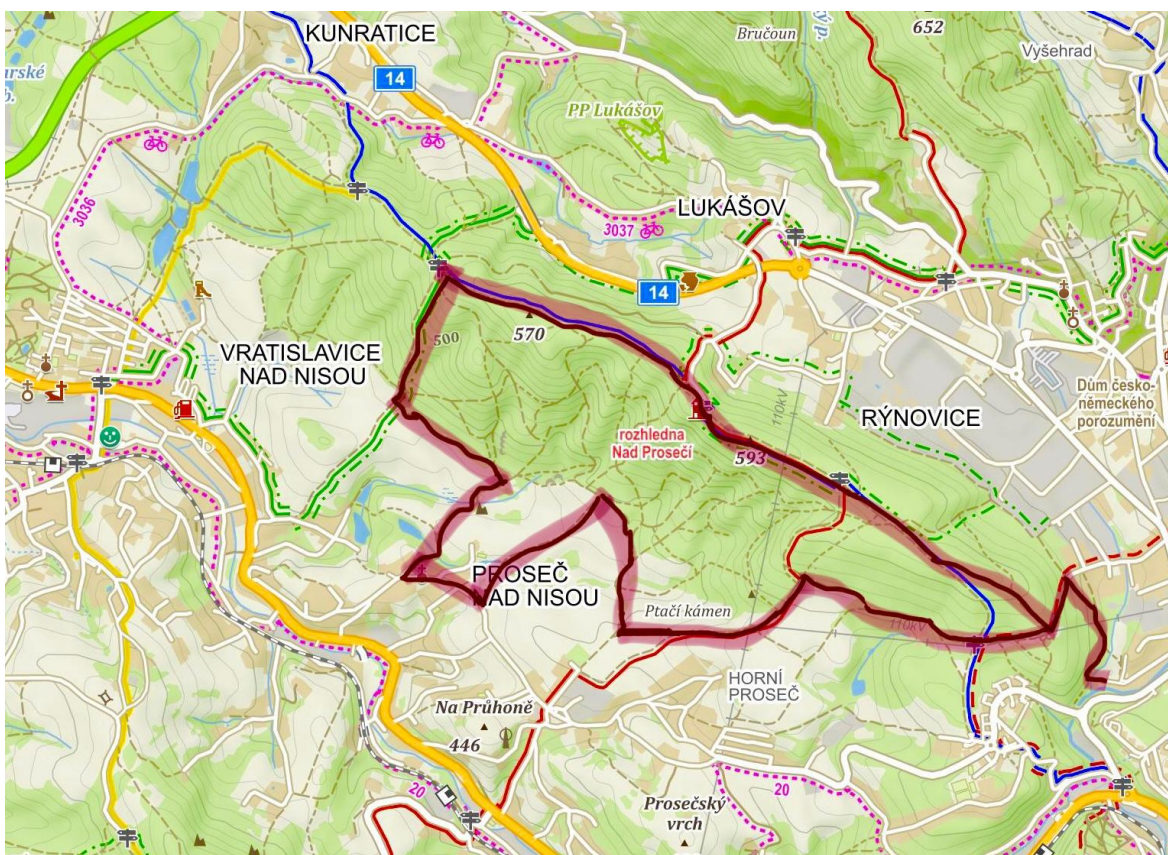
Poskytují pouze jízdy na koni a vyjížďky do okolí do Českého ráje. Farma se zaměřuje především na výcvik jízdy na koni pro malé děti. Jedna hodina jízdy na farmě v Mukařově stojí 500 Kč. Doplňkovou službou je **prodej lučního sena** v podobě balíků či balení v pytlích. Dále nabízejí prodej domácích vajec 50 Kč za 10ks (Farma Mukařov, 2022).

4.13 Ostatní kluby, ranče a farmy

V Libereckém kraji se nachází o mnoho více jezdeckých klubů, koňských rančů a farem. Patří mezi ně dále například Ranč Montara, Ranč pod Štěpánkou, Větrná pláň, JK Unicorn, Stáj Dorián, Ranč Radvanec, Dressage Česká Lípa, Ranč Bystrá nad Jizerou, Farma v Podještědí, Český ranč, Penzion Hájenka, Centaranč, Jk Zámecký dvůr Černousy, Farma Kotelsko s.r.o., Jezdecký areál Muchov, Ranč Angel Svojkov, Stáj Aneta, Jezdecký klub Nové Město pod Smrkem, Stáj Rineesca, Tequila ranch, JK Nicol Frýdlant, Jítravský Dvorec, JK Nicol Frýdlant, Jezdecká stanice Čikvásky, KWL Falada, Jezdecký klub FOR-HORSES, Farma Božíkov (Kam ke koním, 2013).

Výše uvedené kluby kluby, ranče a farmy nejsou uvedené z různých důvodů. Jedná se o důvody jako jsou např. nedostatek dohledatelných informací, nedostatek poskytovaných služeb, špatné recenze atd. Komparace byla provedena především na klubech, farmách a rančích, které leží v různých oblastech Libereckého kraje. Jejich informace o službách a cenách byly dohledatelné nebo bylo, zaměstnancem či majitelem, odpovězeno na dotazy ohledně služeb a cen za nabízené služby.

5 Návrh hipoturistické stezky

Obrázek 9 Návrh hipoturistické stezky, Zdroj: (Vlastní)

Trasa navrhované stezky začíná a končí na stejném místě, přesněji z TJ JO Nisa, lze se však na stezku napojit z různých krajních cest tohoto lesa. Trasa stezky vede především přes lesní a polní cesty. První kilometr cesty je především na okraji lesa a další kilometr vede již lesem cca 1 km přes rozcestí až na začátek Prosečského hřebenu. Tyto první dva kilometry trasy jsou do kopce, další necelý kilometr je rovná lesní cesta ideální na zrychlení pohybu koně do klusu či cvalu. Následuje mírný kopec (cca 600 m), po kterém se dostaneme až k rozhledně Proseč, kde je nádherný výhled do okolí. Také je zde možnost občerstvení v Chatě Proseč. Dále vede cesta dalších necelých 1 500 m po rovině a následuje sestup 550 m dolů z kopce až na okraj lesa. Po více než 500 m rovinného povrchu polní cesty je cesta trasovaná kolem Kaple Panny Marie kilometrů (cca 900 m), míjíme po levé straně rybník a pokračujeme 1 km dále po cestě k lesu. Trasa dále vede podél okraje lesa, přes polní cestu a opět ke kraji lesa až k Lesnímu divadlu (přes 2,5 km). Od Lesního divadla vede cesta mírným kopcem na rozcestí, přes které se kříží cesta prvního kilometru

navrhované trasy. Odtud vede cesta stejným směrem k TJ JO Nisa. Trasa má přibližně 10 km a při standardní vyjížďce je její časová náročnost okolo 1,5 hodiny.

Obrázek 10 Výhled z rozhledny Proseč, Zdroj: (Vlastní)

Závěr

Bakalářská práce pojednává o jezdeckví, historii jezdeckví, jezdeckých stylech a disciplínách. Dále poukazuje na jezdeckou turistiku, bezpečnost při putování, výstroj jezdce i koní a značení stezek, které se od klasických, turistických značek, vizuálně značně liší. Dále popisuje některé z jezdeckých stezek ve světě a v České republice, které jsou blíže popsány, a poukazují tak například na známé pamětihodnosti a místa, které jsou na trasách situovány.

Cílem této práce bylo porovnat služby a ceny vybraných jezdeckých klubů, koňských farem a rančů v Libereckém kraji. Práce porovnává služby výcviku na koních, nabídky vyjížděk do okolí jezdeckých areálů, ustájení koní, realizování dětských táborů a možnost ubytování či stravování. Také byla provedena komparace cen za tyto poskytované služby. Vybrané jezdecké kluby, farmy a ranče jsou dále podrobněji popsány, za účelem podrobnějšího shrnutí jejich nabídek a cen.

Kdybych měla být zákazníkem a například i rodičem dětí, které by chtěly strávit víkendový pobyt s koňmi v Libereckém kraji, rozhodla bych se dle výsledku porovnaných služeb, recenzí a ochoty personálu pro Farmu Vysoká. Areál farmy je obrovský, nabízí služby s jezdeckvím za průměrnou cenu, výhodné ubytování a nevšední zážitek při stravování v restauraci. V případě špatného počasí mohou zákazníci využít wellness, a protože disponují s krytou jízdárnou, je možné se svézt na koních i za špatného počasí. Pro rodinu tu navíc mají slevový balíček pro rodinný wellness pobyt. V případě zájmu jen o výcvik na koni, je dle mého názoru, mimo Farmy Vysoká, dobrou variantou i JK Liberec, jejichž služby jsou dražší, ale mají výbornou základnu pro ježdění na koních a cena, je dle mých zkušeností odpovídající za poskytované služby. Pro celodenní výlety na koních, bych zvolila jízdárnu Dřevona - Koně v Jizerkách. Okolní místa jízdárny mají co nabídnout, a opět dle mých zkušeností, jsou zde lidé velmi ochotní a mají zde kvalitní základnu. Naopak pro školení a firemní akce bych zvolila krásný resort Malevil, nabízející širokou škálu služeb, ubytování ve skvělé lokaci, mnoho sportovního vyžití včetně jízdy na koních.

Dalším cílem práce bylo navrhnout hipostezku v Libereckém kraji. Trasa stezky byla navržena mezi Jabloncem nad Nisou, Prosečí nad Nisou a Vratislavicemi nad Nisou.

Trasa začíná od TJ JO Nisa a vede přes Prosečský hřeben, rozhlednu Proseč, kolem Kaple Panny Marie a lesního divadla. Její celková délka je 10 kilometrů, z čehož vyplývá že ji řadíme do základních forem jezdecké turistiky, konkrétně do podkategorie vycházek na koni. Časová náročnost trasy je přibližně 1,5 hodiny. Terén cesty je vhodný pro mírně pokročilé jezdce, tedy pro ty, kteří zvládají koně v každém jeho chodu.

6 Seznam použité literatury

ANDRLOVÁ, M., 2007. Na koni křížem krážem po Česku. Praha: Fragment. ISBN 80-253-0569-4.

BOŘÁNEK, V., 2005. Horsemanship - přirozené jezdectví. Aš: Harmony. ISBN 80-903484-1-6.

DUŠEK, J. 1992. Chov koní v Československu. Praha: Brázda. ISBN 80-209-0168-X.

FARMA MUKAŘOV, 2022. Farma Mukařov [online]. [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://farmamukarov.webnode.cz>.

EDWARDS, E., 1992. Velká kniha o koních. Bratislava: Gemini. ISBN 80-85265-36-2.

HARRISOVÁ, M. C. a CLEGGOVÁ L., 2007. Jezdectví. Praha: Slovart. ISBN 978-80-7209-913-9.

HAVLÁK, K., 2022. Jízda na koních a ponících - Ranč V Kryštofově Údolí [online]. [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: <https://www.rancvudoli.eu>.

HENDERSONOVÁ, C., 1999. Péče o koně. Praha: Cesty. ISBN 80-7181-318-4.

HERMSEN, J., c1997. Kůň a jezdecký sport. Praha: Rebo. ISBN 80-85815-70-2.

HERMSEN, J., 2010. Koně. Čestlice: Rebo Productions CZ. ISBN 978-80-255-0359-9.

HILLIERE, C., Collado-Mateo, D., Villafaina, S., Duque-Fonseca, P., Parraca, J. 2018. A.Benefits of hippotherapy and horse riding simulation exercise on healthy older adults: a systematic review. PM&R: 1062-1072. [online]. [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S193414821830176X>.

HOLLÝ, K., 2003. Jezdecká turistika. Ostrava: Montanex. ISBN 80-7225-104-X.

JANDOVÁ, B. 2014. Jezdectví v Ruské federaci a České republice [online]. [cit. 06.07.2022]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Milena Machalová. Dostupné z:

https://theses.cz/id/ga3f6o/Barbora_Jandov_-_BP_-_Rezdectv_v_esk_republice_a_Rusk_fed.pdf

JAROŠOVÁ, V. a Jezdecká společnost Vysoká, 2022. Koňská Farma Vysoká [online]. [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.hotelfarmavysoka.cz>.

Jízdárna Hnanice o.s., 2022. Jízdárna Hnanice o.s. [online]. [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: <https://www.jk-hnanice.cz>.

Jezdecký klub Liberec, 2015. Jezdecký klub Liberec [online]. [cit. 2022-06-29].

Dostupné z: <http://www.jkliberec.cz>

Kam ke koním, Z., 2013. Ustájení Liberec a okolí [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://kamkekonim.cz/staje/ustajeni/liberec>.

KAPITZKE, G., 2008. Kůň od A do Z. Praha: Brázda. ISBN 978-80-209-0363-1.

KOCOURKOV, 2016. Kocourkov - ranč pod břízami [online]. [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.rancpodbrizami.cz>.

Koně Jizerky, 2013. Koně v Jizerkách [online]. [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <http://konevjizerkach.cz>.

Metodika značení jezdeckých stezek 2003. [online]. [cit. 2022-06-21]. Dostupné z: <http://jezdecka-turistika.sothis.cz/dokumenty/metodika.pdf>.

Malevil s.r.o., 2019. Resort Malevil - koně [online]. [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://www.malevil.cz/sport-relax/kone>.

NOVÁKOVÁ, Z. 2011. Jezdectví jako pohybově relaxační aktivita [online]. [cit. 29.05.2022]. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu. Vedoucí práce Prof. Ing. Václav Bunc, CSc. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/>

handle/20.500.11956/39072/BPTX_2010_1_0_194483_0_104756.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

POBOŘILOVÁ, I. 2014. Jezdecká Turistika [online]. [cit. 02.06.2022]. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu. Vedoucí práce Doc. PhDr. Jan Neuman, CSc. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/65308/BPTX_2013_1_11510_0_340726_0_141555.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

PONY RANCH, 2014. Naše služby [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <https://ponyranch.webnode.cz>.

PRAŠNÝ DVŮR, 2022. Jízdy na koních a ustájení koní [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <https://prasnydvur.webgarden.cz/rubriky/o-nas>.

RANCH PILGRIM, 2022. RANCH PILGRIM Kentucky Mountain Saddle Horse [online]. [cit. 2022-06-01]. Dostupné z: <https://ranc-pilgrim.webnode.cz>.

STRNADOVÁ, M. 2022. Vysočina má jezdecké stezky v mapách jako první z krajů [online]. [cit. 2022-06-21]. Dostupné z: <https://www.vysocinatourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/550-vysocina-ma-jezdecke-stezky-v-mapach-jako-prvni-z-kraju>

TJ JO Nisa Jablonec nad Nisou, 2022. Jezdecký oddíl [online]. [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: <https://tj-jo-nisa3.webnode.cz>.